1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 21(862). 1965. V. 18 — Londonas, 1965 metų, gegužės mėn., 18 d. — XIX metai

PO SOVIETINIU KEVALU

Naujos išpažintys

Jau kiek anksčiau sovietinėje Lietuvos spaudoje turėjome progos paskaityti viešų išpažinčių tokių asmenų, kurie kadaise priešinosi režimui, sėdėjo kalėjimuose ar buvo ištremti. Jie garbindavo saugumo organus, kad ten, girdi, sėdi labai humaniški žmonės. Kitaip sakant, paleistas atkalėjęs žmogus turėdavo dar pagarbinti savo budelį.

Dabar užėjo nauja pareiškimų banga. Tų naujų pareiškimų turinys toks pat banalus, kaip ir ankstyvesniųjų. Žmogus prisipažįsta, kad jis savo metu buvęs suklydęs, nes susidėjęs su vadinamaisiais nacionalistais. Už tai teisingai buvęs nubaustas. Kai kurie atlikę baismę dar nepajėgė nurimti ir įtikti valdžiai, tad dar kartą buvo baudžiami. Aišku, laiko jau daug praėjo, kai sovietai grįžo ir pradėjo bausti visus nepaklusniuosius. Dėl to nėra ko stebėtis, jei kas nors ir po kelis kartus jau praėjo kalėjimus.

O nauja tose spausdinamose išpažintyse yra tai, kad jų autoriai ne tik agituoja už komunizmą, bet ragina ir kitus mesti priešintis ir būti dorais piliečiais.

Toksai nusiplepėjimas rodytų, kad tebevyksta pastebimas priešinimasis. Ypač jaunimas raginamas nenueiti tokiu klaidingu keliu, kaip išpažinčių autoriai buvo nuėję. Be to, matyti, kad ramiai gyventi buvusiems politiniams įmtiniams jau nebeužtenka vien tų išpažinčių. Jie savo išpažintyse išvardija tam tikrus asmenis, kurie, sako, yra kalbinę juos nepasiduoti ir priešintis toliau. Išvardijamieji, jei jie dar tebėra laisvi, po tokių kaltinamųjų pareiškimų gal bus tardomi ir baudžiami. Dėl to gali būti, kad tos buvusių imtinių išpažintys turi ir tam tikrą tikslą padėti valdžiai išrankioti šiek tiek žymesnius lietuvius, kurie dar nesiryžta susitaikyti su režimu. „Sovietinis teisingumas", matyt, šiaip neturi pagrindo jiems suimti.

O kai savo kailį gelbėdami ar kokių pažadų gavę dėl ateities tie buvusieji politiniai kaliniai mini juos savo išpažintyse, kaip raginančius nepasiduoti, tai „teisingiausiam" režimui gali užtekti pagrindo jiems suimti ir izoliuoti.

Kiek kainų sumažinimas sušildys bepinigį žmogų?

Tvirtėja tarybinio žmogaus biudžetas! Taip tvirtina „Komjaunimo tiesa".

O ji tokias išvadas darosi iš pasikalbėjimo su prekybos ministro pavaduotoju, kuris išaiškino, kiek atsileps žmonių kišenei kainų sumažinimas audiniams, drabužiams, galanterijos dirbiniams ir foto aparatams. Kainos sumažintos tarp 10 ir 25 procentų. Taigi, procentais imant neblogai atrodo.

Deja, kainos tokios nežmoniškos, kad jų sumažinimas vis tiek neišgelbės bepinigio žmogaus, sakysim, kolchozininko. „Drobės" medžiagos metras kostiumui, sako, ligi šiol kainavo 30 rublių, o dabar kainuos 26 rb. Paltinės medžiagos metras kainavo 34 rb., o dabar kainuos 25 rb.

Kiek gi metų turi dirbti kolchozininkas, kuris uždirba per metus 70 rb., kad jis galėtų šeimą išlaikyti ir dar nusipirkti kostiumą ar paltą net ir nupigintomis kainomis?

Kaip bedarytum, tas pats išeina

„Komjaunimo tiesa" paskyrė nemaža gražių žodžių Kauno 4-sios vidurinės mokyklos abiturientei Ivonai Noreikaitei. Ji vis sakydavusi, kad stosianti į konservatoriją. Tai sričiai ji turinti ir palinkimo ir atitinkamų duomenų. Pritardavo jos nusistatymui ir draugai. Tačiau paskutiniojo klasės susirinkimo metu ji pasakiusi: „O aš nutariau pirmiausia padirbėti gamyboje".

Apie tą atsitikimą rašąs R. Jasinskas beveik stebisi. Va, ėmė mergina ir nepanorėjo mokytis!

Deja, ta pati „Komjaunimo tiesa" pavasariais visada spausdinasi po keletą reportažų, kaip abiturientai verste verčiami eiti į gamybą. Jei kuris nors užsispiria, tai jis laužte palaužiamas. Vadinas, Noreikaitė be jokio triukšmo susitaikė su likimu. Vis tiek ji būtų turėjusi eiti ne dainuoti mokytis, bet į gamybą, kaip yra nustatyta atitinkamais potvarkiais.

Th. Mann sūnaus protestas

(E) Ryšium su R. Vokietijos spaudos agentūros paskelbta žinia, kad rašytojo Th. Mann sūnus prof. Golo Mann žadąs nutraukti santykius su Vak. Vokietija ir persikelti į Šveicariją, G. Mann pažymėjo, kad šioji žinia — grynas prasimanymas ir melas. Jis tebegyvenąs Th. Mann namuose Šveicarijoje ir artimiausiu metu numatąs apsigyventi Miunchene.

GENOCIDAS LIETUVOJE

JUOZAS AUDĖNAS

(Elta) Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas atsidėjęs stebi ir studijuoja okupuotosios Lietuvos gyvenimą. Vienas ir pats opiausias okupacinėse sąlygose klausimas yra mechaninis ir natūralinis gyventojų judėjimas.

VLIKo turimoji šiuo klausimu medžiaga ir paskirų asmenų paskelbtos studijos rodyte rodo gana didelius Lietuvos gyventojų sudėties pasikeitimus ir ypač nepaprastai didelį krašto gyventojų sumažėjimą.

Šis klausimas labai jaudina laisvąją lietuvių visuomenę, juo domisi ir nelietuvių laisvasis pasaulis. Besiruošdami šiemet pradėti sustiprintą kovą prieš Lietuvos okupantą — Sovietų Sąjungą kaip didžiausią nusikaltėlį prieš lietuvių tautą ir Lietuvos valstybę, pirmon eilėn turime pasauliui parodyti okupuotoje Lietuvoje vykdomąjį genocidą.

Kai 1939 m. Hitlerio Reichas susitarė su Sovietų Sąjunga ir netrukus po to pradėjo Antrąjį Pasaulinį Karą, Lietuva su Lenkija buvo pirmosios to karo aukos: Vokietija užpuolė Lenkiją, o ją pasekdama, Sovietų Sąjunga užgrobė Rytinės Lietuvos žemes, tada dar Lenkijos okupuotas. Lietuvos gyventojų skaičių paveikė: okupantų (nacių ir bolševikų) sąmoningai ir iš anksto paruoštas genocidas, nuo kurio krašto gyventojai turėjo bėgti į visas pasaulio šalis.

I. **Genocidas.**

1. 1940-1941 m. sovietų okupacinė valdžia Lietuvoje areštais, žudymais ir trėmimais į Sibirą išnaikino 40.000 gyventojų;

2. 1941-1944 m. okupacinė nacių valdžia išnaikino 300.000 gyventojų;

3. 1944-1952 m. okupacinė sovietų valdžia kovoje su Lietuvos partizanais, o taip pat ir nuolatiniais žmonių trėmimais į Sovietų Sąjungos koncentracijos stovyklas išnaikino 400.000 Lietuvos gyventojų. Bendrai gi abu okupantai fizinio naikinimo priemonėmis, pažeisdami įvairias tarptautines teises ir paprasčiausią žmoniškumą, išnaikino 740.000 nekaltų Lietuvos gyventojų. (Palyginkskaičius, paskelbtus 1944 m. gruodžio 20 d. Maskvos „Pravdoje" ir 1959 m. gegužės 30 d. Vilniaus „Tiesoje").

II. Nuo Sovietų Sąjungos vykdytojo teroro gyventojai iš Lietuvos traukėsi į kitus kraštus tokiomis bangomis:

1. Pagal Vokietijos Reicho ir Sovietų Sąjungos 1941.I.10 pasirašytą sutartį, 1941 m. iš Lietuvos į Vokietiją persikėlė 52.000 gyventojų;

2. 1944 m. nuo pakartotinės Sovietų Sąjungos okupacijos iš Lietuvos į Vakarų ir į Šiaurės valstybes pasitraukė 165.000 gyv. (Tarp jų vien iš Klaipėdos krašto — 105.000).

3. Pagal Sovietų Sąjungos ir Lenkijos sutartį, 1945-1958 m. iš Lietuvos į Lenkiją persikėlė 200.000 gyventojų. O iš viso, saugodami savo gyvybę ir ieškodami gyvenimo laisvės svetur iš Lietuvos persikėlė arba pabėgo 417.000 gyventojų.

III. **Bendras gyventojų nuostolis.**

1940 m. sausio 1 d. dabartiniame okupanto aprėžtame Lietuvos teritorijos plote (65.200 kv. km) buvo 3.215.000 gyventojų. (Kad savo nusikaltimus daugiau paslėptų, sovietiniai šaltiniai, tą skaičių mažindami, visur rodo tik 2.880.000 gyventojų buvus). Genocidas gyventojų skaičių sumažino 23 procentais, o pabėgėliai — 12,8 procentais. Bendrai abejais atvejais Lietuva neteko 35,8 proc. savo gyventojų, o tai sudaro 1.157.000 asmenų. Dėl nacių okupacijos — neteko 300.000, o dėl bolševikų — 857.000 asmenų.

1923-1939 m. vidutiniškas Lietuvos gyventojų prieauglis buvo 1,15 procentų. Jei ne ano meto didžiųjų diktatorių (Hitlerio-Stalino) pradėtasis karas su visomis ligi šiolei besitęsiančiomis pasekmėmis, nuo 1940.I.1 iki 1964.I.1 natūraliai Lietuvoje būtų priaugę 885.000 gyventojų, o jų bendras skaičius būtų pasiekęs 4.100.000 asmenų, vietoje dabar esančių 2.908.000 (1964. I.1), įskaitant į Lietuvą iš Sovietų Sąjungos atgabentus 164.000 naujų kolonistų. Juos atmetus, kaip visai svetimą elementą Lietuvai, tikrųjų krašto gyventojų belieka tik 2.744.000 asmenų. Nuostolis: 4.100.000 — 2.744.000 lygus 1.356.000 gyventojų.

OKUPACIJOS METINĖMS

(E) Okup. Lietuvos spaudoje jau skelbiama apie pasiruošimus šių metų vasarą minėti 25-sias sovietinės santvarkos įvedimo metines. Apie specialios komisijos darbus rašydama „Tiesa" (bal. 18 d. Nr. 90) vėl ryškina kiekvienų bolševikinių švenčių metu įvestą neišvengiamą paprotį bei „įsipareigojimą": taigi, pramonės, statybos, transporto ir kt. darbuotojams jau paskelbti įsipareigojimai 1965 metams — reikia pagaminti produkcijos už šimtus milijonų rublių, susirūpinti gaminių kokybe. Žemdirbiai (kolchozininkai) privalą „atkakliai kovoti" už pavyzdingą pasiruošimą pavasario sėjai ir kt. Rašytojai, menininkai ir kiti kūrėjai turį aktyvinti darbą, sukurti naujus, atitinkančius „komunistinės statybos" dvasią kūrinius.

„Vagos" ir „Minties" leidyklos išleidžia specialius „garbingai sukakčiai" skiriamus kūrinius. Gaminamas filmas „Ketvirtis amžiaus" ir du meniniai (ilgo metražo) filmai. Vilniuje ir Kaune numatoma surengti apie 10 teminių parodų (atseit, kūriniai turės liesti statybas, kolchozininkų „džiaugsmą" ir pan.). Įvairiuose Lietuvos miestuose ir smulkesnėse vietovėse jau rengiamos paskaitos, pasikalbėjimai ir gyventojams aiškinama, kiek šis 25 metų laikotarpis atnešęs „naudos kraštui". Suprantama, visur išsijuosę dirba partijos agitatoriai.

Svarbiausios iškilmės vyks Vilniuje liepos mėn. Įvyks liaudies ūkio ir kultūros laimėjimų paroda, dainų ir šokių šventė, baigiamasis prof. sąjungų spartakiados etapas, pionierių ir moksleivių vasaros žaidynės. Pasiūlyta, kad nebūtina visus renginius ruošti tik liepos mėn. — jie galį įvykti ir rudenį ar šių metų pabaigoje. Esą, svarbu ne parengimų kiekis, o turinys, jų „auklėjamasis poveikis darbo žmonėms". Kadangi pasiruošimai sutampa su karo prieš Hitlerio Vokietiją 20-čiu, tad ir skatinama ypač pabrėžti sovietinių karių žygius bei pagerbti žuvusius. Tuo būdu, kaip ir kitų švenčių progomis, gyventojų tarpe ugdomas vad. sovietinis patriotizmas bei internacionalizmas.

Europos ir Amerikos spaudos nuotrupos

NATO

Atlanto sąjungai, arba NATO, priklausantieji kraštai ne visada būna visiškai vieningi. Didieji tai sąjungai priklausantieji kraštai kartais turi savų idėjų, kurios nesiderina su NATO vienybe. Šitaip yra su Prancūzija, kurios prezidentas svajoja apie stiprią Europą, bet Prancūzijos vadovaujamą. O dabar Londone posėdžiavusiai NATO ministerių konferencijai pasakė kalbą Britanijos ministeris pirmininkas Wilsonas, kuris kaip tik priekaištų padarė didiesiems, kad jie savo reikalus ir sumanymus labiau vertina negu bendruosius. Dėl tos kalbos ir apskritai dėl NATO reikšmės britų „The Guardian" rašo:

„Tokios kalbos, kokią NATO kraštų ministerių konferencijoje pasakė Wilsonas, labai laukė mažesnieji tos sąjungos nariai. NATO sąjungai priklauso įvairaus dydžio kraštų. Visus juos jungia noras išlaikyti savo nepriklausomybę ir pasiryžimas bendruose reikaluose remti vienas kitą. NATO pirmasis tikslas yra apsaugoti silpnesnįjį, o ne stiprinti didžiojo įtaką. Bet NATO kraštų ministeriai susitiko tokiu metu, kai šiai sąjungai priklausančių dviejų didžiųjų kraštų vadovybių galvos yra užimtos kuo kitu. Prez. Johnsonas susirūpinęs Dominikos reikalais, o prez. de Gaulle'is savais. Dėl to daugeliui sąjungos kraštų turi atrodyti, kad jai priklausantieji didieji daž nai neįvertina tų aukų, kurias sudeda mažesnieji, tikėdami, kad Atlanto sąjunga vis dar tebereiškia tą patį, kaip ir anomis dienomis, kai Ernestas Bevinas ją kūrė".

Britų „Financial Times" iškelia tai, kad Vokietija žiūri į NATO, kaip savo gynėją, jei ją panorėtų pulti visada ant jos nirštantieji sovietai. Tiesa, Prancūzija buvo planavusi sudaryti su Vokietija karinę sąjungą. Bet Prancūzija atsisako remti Vokietijos apsijungimą. Dėl to šis laikraštis rašo:

„Iš savo taško žiūrėdami, vokiečiai, aišku, rūpinasi tuo, kad ko daugiausia NATO karinių dalinių Vokietijoje sudarytų pirmąsias linijas. Prancūzijai atsisakius prisidėti prie trijų valstybių pasitarimų dėl Vokietijos apsijungimo, vokiečių nusistatymas prieš prancūzų karinę politiką, aišku, dar labiau stiprės".

TEISMAS DĖL MIRTININKŲ STOVYKLŲ

Jugoslavas prof. Mihajlovas buvo nuteistas 9 mėn. kalėti ir pašalintas iš pareigų už straipsnį, kuriame nurodinėjo, kad nenaciai, o sovietai pirmieji įsteigė mirtininkų stovyklas. Britų „New Statesman" dėl tos bylos rašo:

„Tie, kurie Mihajlo Mihajlovo byloje norėjo įžiūrėti buvimą didesnių laisvių Jugoslavijoje, pamatė, kad čia reikalas dar rimtesnis. Juk ne kas kitas, o sovietinės komunistų partijos pirmasis sekretorius Nikita Chruščiovas XX partijos kongrese pripažino, kad Stalinas turėjo Sibire daugybę naikinamųjų stovyklų ir kad dėl jo „asmenybės kulto" žuvo milijonai žmonių. Jeigu Mihajlovas būtų užsipuolęs sovietinį režimą tik dėl Stalino darbų, tai jis būtų išvengęs bausmės. Bet sakydamas, kad pirmąsias mirtininkų stovyklas įsteigė ne Stalinas, o Leninas, jis tuo pačiu pakaltino visą sovietinę sistemą ir visą sovietinio komunizmo istoriją, neišjungdamas nė Lenino „aukso amžiaus". O tai negali praeiti nebausta net ir Tito valdomoje Jugoslavijoje. O Jugoslavijoje juk yra buvusi ir kita „literatūrinė byla", kai 1962 m. Milovanas Djilas gavo aštuonerius metus už savo knygą „Pasikalbėjimai su Stalinu". Savo knygoje Djilas nebuvo priėjęs tokių išvadų, kaip Mihajlovas savo straipsnyje. Tačiau Djilo balsas buvo daugiau negu vien šauksmas tyruose; jo sukeltosiomis nuotaikomis apsikrėtė Jugoslavijos marksistiniai intelektualai".

NAUJA KNYGA

Baltų Tarybos rūpesčiu netrukus išeis iš spaudos nauja knyga anglų kalba apie Pabaltijo folklorą — lietuvių, latvių ir estų tautinius šokius. Knygą leidžia anglų knygų leidykla Londone.

Septynios DIENOS

LEIDŽIAMA TARTIS

Kinijos generalinio štabo viršininkas generolas Lo Juichingas „Raudonojoje vėliavoje" išspausdino straipsnį, kuriame nurodinėjama, kada socialistinis kraštas gali tartis su imperialistiniu priešu.

Tartis leistina esą tada, kai verčia liaudies ir revoliucijos interesai, taikos gynimas pasaulyje, liaudies auklėjimas ir reikalas parodyti tikrąjį priešo veidą.

Manoma, kad tuo duodamas leidimas Š. Vietnamui pradėti derybas.

BRITŲ SAVIVALDYBIŲ RINKIMAI

Britanijos savivaldybių rinkimuose konservatoriai laimėjo apie 900 vietų ir perima 22 miestų savivaldybių tvarkymą.

Jie laimėjo iš darbiečių ir liberalų.

ARABAI NUTRAUKIA SANTYKIUS

V. Vokietija ir Izraelis galutinai sutarė dėl sąlygų užmegzti diplomatiniams santykiams.

Dėl to daugelis arabų kraštų paskubom nutraukė santykius su V. Vokietija.

ANTROJI KINIJOS BOMBA

Kinija išbandė antrąją savo atominę bombą.

Skaičiuojama, kad dar praeis 2-5 metai, kol Kinija bus jau atominė pajėga.

Kosyginas ta proga pareiškė, kad Sov. Sąjunga priešinga atominių ginklų plitimui. Jei Kinija norinti tokių ginklų, tai ji turinti pasakyti, kam jie jai reikalingi.

SPROGIMAS BAZĖJE

Vietname esančioje amerikiečių lėktuvų bazėje įvyko sprogimas, žuvo apie 30 žmonių, sunaikinti 22 lėktuvai.

Manoma, kad tai buvo ne sabotažas, o sprogo lėktuvan pakrauta bomba ir sukėlė grandinę sprogimų.

KUO NEPATENKINTA BRITANIJOS VYRIAUSYBĖ?

NATO kraštų ministerių konferencijoje Britanijos min. pirm. Wilsonas pareiškė, kad britams vieniems yra per sunki našta išlaikyti Vokietijoje Reino armiją. Jei Vokietija nepadės, tai Britanija turės sumažinti tą armiją.

Amerikiečiams jis pareiškė priekaištų, kad jie brukte bruka visiems savo ginklus, o prancūzams — kad jie nori pasitraukti iš NATO.

INDIJOS VARDU

Nuvažiavęs į Maskvą, Indijos min. pirmininkas Šastris pakalbėjo apie Indijos ir S. Sąjungos artimus ryšius ir pareiškė, kad jo krašto nepriklausomybei ir suverenumui išlaikyti geriausias būdas yra laikytis neutralumo.

Be to, jis dėkojo sovietams už paramą dėl ginčijamos Kašmiro teritorijos ir už ginklus karo su Kinija metu.

AUSTRIJA Į EUROPOS BEND. RINKĄ

Austrijos vyriausybė davusi Prancūzijai pažadą, kad ji išstos iš laisvosios prekybos sąjungos, kurią sudaro Europos 7 kraštai, jei ji būtų priimta į Europos Bendrąją Rinką.

O vyriausybę sudarančios partijos nelinkusios pritarti tokiam žygiui.

24 MIRAGE

Prancūzijos atomines pajėgas sudarantieji 24 lėktuvai Mirage kiekvienas yra aprūpintas nuo 50 iki 60 kilotonų bombų.

Kas mėnuo dar pagaminama po 2 tokius lėktuvus, kol bus įvykdytas planas — 62.

PARADAS MASKVOJE

Minint karo pabaigos su vokiečiais sukaktį, Maskvoje suruoštas didžiulis karinis paradas, kurio metu parodyta ne tik anksčiau žinomų, bet ir naujo tipo raketų.

LIPŠICO SKULPTŪRA

Šeštadienį, gegužės 15 d., Londone, prie Tarptautinio Studentų bendrabučio Park Crescent, Portland Place, buvo iškilmingai atidarytas buv. Amerikos prezidentui J. Kennedžiui paminklas-biustas. Paminklą atidarė buvusio prezidento brolis senatorius Robertas Kennedys, dalyvaujant įvairiatautei miniai. Lietuviam tos iškilmės buvo tuo reikšmingos, kad ne tik pats prez. Kennedys visuomet nešiojosi širdyje Lietuvos laisvės bylą, bet ir paminklo autorius pasaulyje pasižymėjęs skulptorius Jokūbas Lipšicas turi daug sentimentų Lietuvai. Kaip pažymi „Daily Telegraph", dail. J. Lipšicas yra kilęs iš Lietuvos, bet dabar gyvena Amerikoje.

Degtinė, prievartavimai — mirties bausmė

(E) Lietuvoje, Mažeikių rajone, buvo rastas kaimo gyventojos Stefanijos Gineitytės lavonas. 14 m. amž. mergina buvo nužudyta ir paskandinta Šerkšnės upėje. Išaiškinta, kad žmogžudystę įvykdė „Žalgirio" kolchozininkas Romualdas Girdenis, nužudytosios pusbrolis. Būdamas girtas, jis Gineitytę išprievartavo ir nužudė. Girdenis Aukšč. Teismo buvo nuteistas mirtimi — sušaudyti. Atmetus jo malonės prašymą, neseniai jis buvo sušaudytas.

Nepilnamečių išprievartavimai, šalia kitų nusikaltimų, Lietuvoje baudžiami mirties bausme.

Stačiatikių Velykos su milicijos apsauga

(E) Maskvos stačiatikiai balandžio 25 d. šventė Velykas. Šeštadienio naktį Jelochovskio katedroje buvo susirinkę tūkstančiai stačiatikių — pamaldas laikė 86 m. amžiaus patriarchas Aleksiejus. Nepaisant šimto milicininkų apsaugos, keli šimtai sovietinių abiejų lyčių jaunuolių bandė gitarų muzika ir kitais būdais sudrumsti pamaldų rimtį. Juos sudraudė milicija. Vykstant pamaldoms Sofijos, Bulgarijoje, Aleksandro Nevskio katedroje, milicija buvo apsupusi aikštę ties katedra. Į ją tikintieji galėjo patekti su stačiatikių bažnyčios pažymėjimais.

PASAULYJE

— Britanijos raketų specialistas Bossardas, šnipinėjęs sovietams (atlyginimo gaudavo 2.725 svarus metams), nuteistas 21 m. kalėti.

— Danijos žemės ūkio ministeris Christianas Thomsenas nubaustas sumokėt 3000 kronų ir 6 mėnesiams jam atimta teisė važinėti dėl neatsargaus važiavimo (jis lenkdamas susidūrė, pats susižeidė ir kitą sužeidė).

— Jaunas drambliukas „Berolina", kuris viename Berlyno bare kas vakaras būdavo verčiamas groti lūpine armonikėle, susirgo plaučių uždegimu ir padvėsė.

— JAV užpatentuotas naujas išradimas — degtukai, kuriais bus galima ir rašyti.

— Vengrijoje areštuotas londonietis prekybininkas Markus, kuris ten bandęs parduoti aukso daugiau kaip už milijoną svarų.

— Amerikiečiai nuteisė 30 m. kalėti savo buvusį lakūną, kuris šnipinėjo sovietams.

K. ALMENO BELETRISTIKA

Kazys Almenas daugeliui skaitytojų, ypač Europoje, ligi šiol buvo negirdėtas. J. A. Valstybėse jis jau pažįstamas iš laikraščiuose ir žurnaluose spausdintųjų dalykų. Mat, ten jau kiek anksčiau buvo atspausdintos kelios jo novelės, o „Draugo" dienraštyje neseniai praėjo atkarpoje visas didžiulis romanas.

O dabar beveik iš karto mūsų leidyklos pristatė skaitytojams net tris šio jauno rašytojo knygas. Lietuviškos Knygos Klubas Chicagoj išleido jo dviejų tomų romaną **Upė į rytus, upė į šiaurę** (I tomas 302 psl., II tomas 325 psl.), o Nidos Knygų Klubas Londone jo novelių rinkinį **Bėgiai** (197 p.).

Nors atrodo, kad K. Almenas pirma bus parašęs noveles, o ne romaną, bet knygų išleidimo datos, be abejo, maišys visus tuos, kurie norės atsekti, su kuria gi knyga iš tikro rašytojas debiutavo, katras čia yra tas jo pirmagimis kūdikis. Didysis romanas išėjo su 1964 metų data ir iš tiesų anksčiau už noveles.O novelės išgulėjo leidykloje gana ilgai, vis laukdamos eilės. Bet tas pirmumo reikalas, tur būt, nelabai svarbus. Daug svarbiau, kas labiau sužavės skaitytoją, ar K. Almeno romanas, ar jo novelės? Ką didesniais pliusais reikėtų vertinti? Kas būtų tie pliusai?

Plačiajam skaitytojui, be abejo, daugiau patiks romanas. Platūs šičia laukai, dėl to yra kur įsibėgėti. Skaitytoją patrauks ir tai, kad čia vis dėlto yra nuotykių romanas, kokių mūsų literatūra maža težino. Tiesa, viršelyje supažindindami skaitytojus su autorium ir jo romanu, leidėjai sako, kad klaidinga būtų šį darbą laikyti nuotykių knyga, kad iš knygos puslapių gi prasimuša istorinė panorama. Tai, žinoma, tiesa. Romano visas platus ir storas pamušalas yra istorinis, ir to niekas negalėtų ginčyti. Bet romano griaučiai paremti nuotykiu, kuris, mūsų džiaugsmui, prasideda Lietuvoje ir kurio dalis veikėjų taip pat yra lietuviai. Bet veikėjai nėra istorijos asmenys (o jeigu iš tikrųjų tokie buvo, tai istorijai per smulkūs).

Romano istorija prasideda su Šateikių pono (Boleslovo Darvainio mirtim. Tada į dvarą susikrausto velionies sesuo grafienė Roznickienė su sūnum Joachimu. Velionis Boleslovas buvo kartu su Joachimu išsiuntęs į Paryžių studijuoti savo sūnų Zigmantą, kuris, persiėmęs revoliucijos idėjomis, surašė dokumentą, pagal kurį jo valdose turi būti paleidžiami baudžiauninkai su žeme. Bet dingo ir Zigmantas ir su juo kartu dokumentas. Joachimas paskleidė gandą, kad Zigmantas mirė Prancūzijoje, ir jeigu tai būtų tiesa, visos baudžiauninkų viltys turėtų nueiti niekais ir Joachimas su motina galėtų teisėtai valdyti Darvainių nuosavybes, nes kitų įpėdinių nėra. Bet tai netiesa. Joachimas tai žino, o su abiem ponaičiais Paryžiuje tarnu buvęs, paskui revoliuciją su jais pergyvenęs, prie jos aktyviai prisidėjęs ir Napoleono armijoje tarnavęs Erdmonas Bauža įtaria, kad tai netiesa. O jei būtų tiesa, tai jis norėtų bent dokumentą surasti. Jo grįžimas namo kaip tik supuola su Roznickių susikraustymu į Darvainio dvarą. Nuo čia ir prasideda nuotykiai, nes Joachimas, pamatęs Erdmoną, įtaria jį galint turėti kėslų ir norėti paieškoti teisybės. Kai energingasis Erdmonas, pasitelkęs jaunuolį Roką, iš tikro pasileidžia į kelionę, su samdytais rusais išjoja ir Joachimas, pasiryžęs abu keleivius nugalabyti. Pirmasis didžiulis nuotykis visus ištinka, kai Erdmonas su savo draugu užsuka į žydo Ilkės karčiamą, nuotykis su šaudymaisis ir su kitokiais nuotykiniais dalykais.

Šitaip su visais nuotykiais skaitytojas seka abi priešų grupes į Prancūziją (čia sužinome, kokių nuotykių Erdmonas išgyveno Prancūzijoje revoliucijos metu ir po to). Prancūzijoje prie Erdmono ir Roko prisideda dar ten dirbusi lietuvaitė Raselė, ir Zigmanto pėdsakais jie visi trys išplaukia į Ameriką, patenka į Orleaną, o paskui upėmis, indėnų gyvenamomis vietomis iriasi vis tolyn į skaitytojui nepažįstamas vietas, suveda su nuostabiais žmonėmis, kol pagaliau surandamas dokumentas (Zigmantas jau miręs).

Kita grupė, pasinaudodama klaidingais ženklais, nuplaukia į Archangelską. Abi grupės susitinka tik paskutiniuose romano puslapiuose, ir laimi, žinoma, teisybė.

Didžiuosiuose nuotykių romanuose labai retai teužtinkame plačiau apibūdinamus veikėjus. Tiesą pasakius, kur reikia šaudytis, kardais kapotis, grumtis, vyti ar bėgti, rodyti drąsą ar gudrumą, ten turi būti sukauptos tik herojškos ypatybės. Vieni kovoja už teisingus, dorus tikslus, kiti už nedorus.

Šitaip yra ir K. Almeno romane. Kova tarp abiejų grupių, tarp gero ir blogo, sudaro intrigą, veda į nuotykius, į keliones ir tolimus kraštus su naujais nuotykiais.

Kai mes skaitome šį K. Almeno romaną, ką gi gauname šalia paties nuotykio?

Rašytojas stengiasi atkurti ano meto (XIX amž. pradžios) istorinį foną. Tasai fonas tirštas. Jei nuotykiai Almeno romaną priartina prie tradicinio tokios literatūros žanro, tai tasai fonas, dugnas, kuriame vyksta nuotykio veiksmas, priartina jo romaną prie istorinių darbų. Ir tą romano dugną kurdamas Almenas, sakytume, jaučiasi kaip namie. Ar jis rašo apie lietuvišką senąjį dvarą, ar apie prancūzų revoliuciją, ar apie tolimus Rusijos kraštus, ar apie Ameriką su jos indėnais, niekur jam netrūksta žodžio, o tai reiškia, kad jis žino, ką rašo, kad rašomasis dalykas jam pažįstamas, jo išstudijuotas.

Visų geriausiai Almenas, tur būt, pažįsta Ameriką, ir anuometiniam jos gyvenimui pavaizduoti romane skirta nemaža gražių puslapių su įspūdingomis istorijomis.

Bet įdomios ir K. Almeno novelės, išspausdintos rinkinyje **Bėgiai**. Ypač įdomūs tie du jo ciklai (Bėgiai ir Prerijų pasakos), kuriuose pasakojama apie Ameriką. Ciklas „Trys ir meilė", kuriuose veikia jau ni Amerikos lietuviukai, atrodo, nepasiekia tų tikrai amerikoniškomis temomis lygio.

Čia iškyla gana tragiška jauno lietuvio rašytojo padėtis. K. Almenas augo, mokėsi, žmones ir gyvenimą stebėjo jau svetur, ir jam sunku jau būtų rašyti apie lietuvius, o juo labiau apie Lietuvą. Lietuviškos problemos šitaip dabar į literatūrą ateinantiems jauniesiems nebegali būti savos. Vadinas, ir Almenas rašo lietuviškai ir lietuviams, bet jau nebe apie juos, nebe iš jų gyvenimo imdamas medžiagą, ir mums to labai gaila. Gaila ypač dėl to, kad jis yra talentingas, pajėgus.

Bet jo pastangos būti ir rodytis lietuviu matomos jo knygose. Romane pagrindiniai veikėjai yra lietuviai. Trijose novelėse jie irgi yra lietuviai. „Bėgių" cikle nors pasakotojas yra lietuvis. O tas „Bėgių" ciklas (Ketvirtadienis — biauri diena, Istorija apie meilę ir Juodosios gyvatės tiltas) yra pats įdomiausias, noveliškiausias ir, mūsų galva, tobuliausias. Panašus ir „Prerijų pasakų" ciklas, tik Pasaka apie lokį ir Pasaka apie tūkstantį saulių gal šiek tiek ištęstos.

Tasai novelėse vaizduojamasis pasaulis K. Almenui irgi, atrodo, gerai pažįstamas, savas. O skaitytojui, tur būt, nepažįstamas, dėl to įdomus. Nepažįstamas, bet mūsų amžiaus žmogui artimas. K. Almenas juk pristato mums čia kasdienius žmones — sezoninius darbininkus, kurie tiesia geležinkelius, dažo tiltus ir veda ypatingą gyvenimą. Tik tasai amerikoniškas antrasis ciklas kiek romantiškesnis, nors atšiaurumo netrūksta ir jame (tas atšiaurumas ramybę ir gal sentimentalumą mėgstančiam skaitytojui gali, žinoma, būti ir nelabai prie širdies).

Agituoti skaitytoją už romaną arba už novelės, žinoma, būtų nepadoru, todėl siūlome perskaityti ir viena ir kita. Romane daug nuotykių, daug naujienų skaitytojui. Novelių rinkinys — keletas atskirų istorijų. O viską perskaičius bus aišku, kas yra tas jaunasis rašytojas K. Almenas, kur gražiausiai sušvinta jo talentas.

K. Abr.

VILIUI ENDRIKAIČIUI 75 M. AMŽ.

(E) Maž. Lietuvos veikėjui Viliui Endrikaičiui gegužės 5 d. sukanka 75 m. amžiaus. Jis gimęs 1890 m. Stankiškių km., Šilutės apskr. Aktyviai dalyvavo jaunimo veikloje Klaipėdos krašte. Yra bendradarbiavęs Apžvalgoje ir Lietuvių Balse. V. Endrikaitis nuo 1946 m. yra M. Lietuvos Lietuvių Tarybos narys, nuo 1952 m. —M. Lietuvos Tėvynės Mylėtojų Dr-jos pirmininkas.

AKT. V. DINEIKAI 65 M. AMŽ.

(E) Lietuvoje paminėtos aktoriaus Viktoro Dineikos 65-sios gimimo metinės. Jis gimęs 1900 m. Rygoje. 1914 m. karui prasidėjus, Petrapilyje įstojo į Vaičkaus dramos studiją. 1918 m. su Vaičkaus trupe atvyko į Vilnių, kur vaidino lietuviškuose spektakliuose Vilniuje ir provincijoje ligi 1918 m. pabaigos. Dalyvavo kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės. Kauno Valst. Teatre vaidino iki 1924 m. Tais metais išvykęs į JAV, kartu su A. Vanagaičiu, J. Dikiniu ir J. Olšausku sukūrė teatrą Dzimdzi-Drimdzi ir su juo dvejus metus važinėjo po kolonijas. 1926 m. grįžęs į Lietuvą, V. Dineika vėl pradėjo darbą Valst. Teatro dramoje Kaune. Sukūrė daugau kaip šimtą sceninių vaidmenų.

Balandžio mėn. Vilniaus Aktorių namuose įvyko V. Dineikos pagerbimo vakaras. Apie jo gyvenimą ir teatrinį darbą pasakojo teatrologas Ant. Vengrys. Jis priminė senesnės kartos žiūrovų gerai atsimenamus „Linksmuosius brolius" — J. Siparį, J. Petrauską, S. Čaikauską ir V. Dineiką. Pokario metais V. Dineikai teko dirbti dubliavimo režisierium kino studijoje. Jis į lietuvių kalbą įgarsino kelis šimtus filmų.

Jubiliatą sveikino jo mokiniai, scenos veteranai, svečiai iš Estijos.

NAUJI PASTATAI VILNIUJE

(E) Vilniuje skubama užbaigti kai kuriuos anksčiau pradėtus pastatus. „Komj. Tiesoje" paskelbta, kad iki liepos mėnesio, kai įvyks jubiliejinės, režimo itin išpučiamos iškilmės, tikimas užbaigti šešių aukštų, 310 lovų Inturisto viešbutį „Gintaras" — jis statomas stoties aikštėje, turėsiąs ir restoraną. Baigiamas panoraminis kino teatras „Lietuva" (Komjaunimo - Basanavičiaus gatvių kampe) ir kiti pastatai. Keičiama Gedimino aikštė. Remontuojama Vilniaus Katedra (dabar Paveikslų galerija) ir buvusi varpinė. Kai kurie pastatai perstatomi, rekonstruojami. „Vilniaus" viešbučiui užsakyti šiuolaikiniai (moderniški) baldai. Centrinis gastronomas Vilniuje turėsiąs tris aukštus — tai būsianti didžiausia maisto produktų krautuvė visoje Lietuvoje. Ligi vasaros skubiai sodinami medžiai, krūmai, perdažomi namų fasadai, siekiama pakeisti ir lig šiol buvusias neskoningas autobusų sustojimo vietas pažymėtas lenteles.

K. Donelaičio gatvė Maskvoje

(E) Maskvos vakarų kvartale, naujame rajone, viena gatvių pavadinta Kristijono Donelaičio vardu, vienas skersgatvis — Nemuno vardu. Donelaičio gatvė yra Tušino rajone, kur neseniai tepastatyti pirmieji gyvenamieji namai. Nemuno skersgatvis tuo tarpu tebėra... popieriuje. Tikimasi, kad ir jis vėliau susilauks namų.

UPĖ Į RYTUS, UPĖ Į ŠIAURĘ

Tokiu vardu pasirodė jauno rašytojo Kazio Almeno dviejų tomų romanas, kuriuo autorius prisistato kaip subrendęs ir kūrybingai temos medžiagą apvaldęs rašytojas Du tomai, 626 puslapiai Tomo kaina 22 šilingai

Laužai liepsnoja Vakaruos

Lietuvių Skautų Brolijos leidinys, albuminio formato, iliustracijos iš skautų gyvenimo. Kietais apdarais, 116 psl., kaina 35 šil. Labai vertinga dovana jaunimui.

St. Yla — Tikiu Dievą. Didelis maldynas — 700 psl. su visom maldom ir kt., kaina su persiuntimu 50 šil.

St. Yla — Dievas Sutemose — 22 šil.

A. Baranauskas — Karklupėnuose. Premijuotas romanas — 18 šil. 6 pen.

St. Zobarskas — Selected Lithuanian Short Stories — 35 šil.

Šios ir kitos knygos, lietuvių periodika, lietuvškos plokštelės ir gintaro puošmenos gaunamos pas DAINORĄ, 14, Priory Rd., Kew, Surrey. Telf. RIC. 6377.

Kaimas kryžkelėje

ROMANAS

JONAS AVYŽIUS

(25)

VII

Dienos riedėjo viena po kitos, panašios, kaip to paties paukščio dėti kiaušiniai. Taip buvo vakar, užvakar, prieš mėnesį, metus ir dar anksčiau, — ji negalėjo tiksliai pasakyti, kada visa tai prasidėjo, bet žinojo, kad tas pats monotoniškas gyvenimo ritmas lydės ją ir rytoj, ir poryt, ir po mėnesio, ir dar nežinia kiek. Ji kelsis kasryt tą pačią valandą, tris kartus per dieną šers kiaules, gamins valgį, po kelis sykius šildys pietus, laukdama Arvydo, o jis dažnai atsiras tik vakare. Jai kasdien nukris tas menkas laimės trupinėlis — praleisti su juo prie vakarienės stalo gerą pusvalandį, o gal ir visą valandą (tai priklausys nuo jo nuotaikos). Ji patenkinta žiūrės, kaip jis godžiai kemša jos virtą valgį, ir jausis tikrai laiminga, jeigu iš jo lūpų išspruks pagyrimas jos kulinariniams gabumams. Išsiilgusiomis akimis gaudydama kiekvieną jo judesį, ji klausys mielo balso kaip užkerinčios muzikos, o jis sielosis svetimų žmonių negandais, ieškos išeities, dėstys jai savo nesuprantamus planus, išliedamas viską, kas nebetelpa širdyje. Bet ir jos širdis kupina. Ir jai būtinas indas, į kurį galėtų nupilti tai, kas liejasi per kraštus. Antai jau kiaulė piaunama. Reikėtų parduoti senus lašinius, o už tuos pinigus pasipirkinėti šviežios mėsos — skaniau ir sveikiau. Iš tiesų, ką daryti su tuo daržu? Juk Galinis savo mėšlą išsiveš... Ji dėstys savo mintis, lyg būtiniausius namų apyvokos daiktus ant lentynos, o jis mandagiai klausys, parėmęs delnu galvą. Veide nuobodulys ir nusivylimas. Galop ir tai išnyks. Tik šaltas žvilgsnis klaidžios sienomis, ir jau niekas negalės atspėti, kas slepiasi už tos neįžvelgiamos ledo plutos. Pasigailėjimas? Panieka? Pyktis? Kraujas sustings Ievos gyslose, ir ji stačia galva nudardės nuo buities laiptų drauge su visais lašiniais, daržu, šviežia mėsa. Paženinta, sugėdinta, įžeista. Ir, kaip daugelį kartų prieš tai, pasijus tesanti pasigailėtinai menka dalelė to didelio, po ledo pluta pasislėpusio pasaulio, kurio niekuomet nesupras ir niekuomet neužims jame tokios reikšmingos vietos, kad jisai negalėtų be jos egzistuoti.

Vieną dieną Ieva netikėtai susitiko Martyną. Įvyko tai savaitei praslinkus po Toleikio atsikraustymo į Liepgirius. Jiedu valandėlę stovėjo priešpriešiais apytamsėje priemenėje ir sumišę dairėsi į atlapas duris, pro kurias žvelgė tirštėjanti vakaro prieblanda.

— Labas vakaras, — pirmoji pasisveikino Ieva. — Jūs jau namie? O Arvydas dar negrįžo iš kolūkio.

— Labas vakaras... — Martynas pratiesė ranką, bet Ieva papurtė galvą — jos rankos buvo jovaluotos. — Mudu, berods, dar nepažįstami. Žinoma, anksčiau esu jus matęs, tačiau...

— Ir aš jus tik iš matymo, — pagyvėjo Ieva, padrąsinta Martyno sumišimo. — Kodėl niekada neužeinate? Kaimynystėje gyvenant, taip nedera.

— Kaltas... — Martynas nusišypsojo. Jam pasirodė, kad Ievos rankos neproporcingai didelės, per ilgos lieknam, smulkaus sudėjimo liemeniui, pamatė ties pažastimi prairusią siūlę, ir pasijuto visiškai laisvai prieš šią moterį.

— Gerai, kad prisipažįstate, — bukliai atsakė ji. — Kaltę išpirkti niekada nevėlu. Prašom į vidų, kaimyne.

— Labai dėkui, bet gal geriau kitą kartą. — Jis atsiprašančiai nusišypsojo ir pasisuko eiti.

— Gaila... — Jos balse tikrai pasigirdo gailesys. Ievą slėgė neaiškūs santykiai su kaimynu, ir ji nuoširdžiai troško kartą baigti tą žvalgymąsi iš už kampo. — Žinoma, neturiu kuo pavaišinti, nepasiruošusi, bet vis tiek galėtumėte žvilgterti, kaip gyvename.

Martynas staiga atsigręžė.

— Gerai, žvilgtersiu. Jūs taip gražiai mokate prašyti, kad, norint atsispirti, reikia didesnio storžievio už mane.

Kambaryje Ieva paprašė Martyną nusirengti, o pati šoko plautis rankas.

— Nusivilkite, nusivilkite, draugas Vilimai, — ragino, matydama jį tebestoviniuojant prie durų. — Gal išgersite arbatos su bruknių uogiene? Arvydas ją labai mėgsta. O gal kokį blynelį pakepti? Taip, būtinai iškepsiu blynų! Jūs neįsivaizduojate, koks gardumynas su bruknėmis.

— Ne, ne! — gynėsi Martynas. Dėkui už svetingumą, bet jis sotus iki kaklo. Šileikos kuprelė apsiėmusi gaminti valgį, tad ką tik ten papietavęs. Palto taip pat nenusivilkšias — turįs skubių reikalų. Ot, su mažuoju Toleikiu tai norįs susipažinti. Eikš čia, vyre! Ko slapstaisi už lovos?

Martynas susilenkė ir, vaidindamas keturkojį, pribėgo prie lovos, už kurios buvo užlindęs vaikas. Žinoma, iš karto jis „nesurado" berniuko, o suradęs pačiupo į glėbį ir apsuko kelis kartus ratu. Vaikas krykštė iš pasitenkinimo, net ausyse spengė.

Ieva uždegė lempą. Martynas dairėsi jaukiame, skoningai apstatytame kambaryje, stengdamasis apsimesti abejingu, bet ir po dirbtina santūrumo kauke Ieva pastebėjo, kad viskas čia jam labai patinka.

— Už virtuvės yra trečias kambarys, — aiškino ji. — Kol kas tuščias. Kai oras atšils, pakviesiu meistrus, įdės grindis, ištinkuos. Mes persikelsime ten miegoti, o čia padarysime svečių kambarį.

— Jūs puiki šeimininkė, — pagyrė Martynas, neslėpdamas susižavėjimo.

Ieva kukliai paprieštaravo, bet svečio pastaba lipte prilipo prie širdies.

— O čia Arvydo karalystė, — tarė, praverdama duris į vyro darbo kambarį.

Martyno žvilgsnis nuslydo baldais ir apsistojo ties knygų lentynomis. Knygų buvo daug. Visos tvarkingai sudėtos pagal formatą, suskirstytos žanrais. Ties kiekvienu skyriumi atitinkamas rūpestingai ranka pieštas užrašas.

— Taaaip... Čia nemažai pinigėlio sukišta...

— Arvydas pradėjo savo biblioteką komplektuoti, mokydamasis pradžios mokykloje, — pastebėjo Ieva. — Bet daugumą knygų įsigyta po to, kai baigė studijas.

— Taaaip, — vėl nutęsė Martynas. Jo akys šokinėjo knygų nugarėlėmis ir vis labiau plėtėsi iš nuostabos. — Buvau girdėjęs, kad jis knygius, betgi čia... Kiek laiko reikia tokiai krūvai perskaityti!

— Žinoma, — sutiko Ieva, gėrėdamasi Martyno sumišimu. Šią valandėlę ji nuoširdžiai didžiavosi savo vyru.

Martynas ištraukė pirmą į akis kritusį tomelį. Paėmė kitą. Knygų paraštės buvo išmargintos pastabomis, tekstas pabrauktas pieštuku. Jis perskaitė kelias pabrauktas vietas ir susimąstės padėjo knygas atgal į lentyną.

— Aš kartais parsinešu iš bibliotekos. Bet taip maža laiko... — pasakė lyg teisindamasis.

— Kai mokiausi, ir aš perskaitydavau krūvas knygų. Nemėgau politinės literatūros, poezijos, bet romanus ryte rydavau. Buvo kiti laikai... Nei tau vyras, nei vaikai, nei namų ruoša. O jei ir buvo koks rūpestis, tai kaip išsisukti nuo dvejetuko. — Martynas pasistiebė ir iš viršutinės lentynos ištraukė dar vieną knygą.

— Štai kur įdomus romanas! Skaitėte?

Taip, ji buvo skaičiusi tą romaną, nors nebeprisiminė nei siužeto, nei herojų. Išliko tik viena kita nuotrupa. Ir nuotaika. Balta žiemos nuotaika su gabalėliu balzgano dangaus ir lėtai krintančiomis snaigėmis. Šventiška naujametinė nuotaika. Pasaulis didelis, mielas, kaip geraširdis storulis, pilnas laimės ir teisingumo, džiugių vilčių ir lūkesčių, šviesių svajonių ir neribotų galimumų, jai vienai priklausąs pasaulis, kuriame nėra nieko neprieinamo žmogaus nepasotinamai širdžiai.

Kai Martynas išėjo, ji ilgai sklaidė pamirštą knygą, žiūrėdama į tą pasaulį su liūdna nuostaba ir payydu, ir jautė augantį nepasitenkinimą savimi ir neaiškų norą kažką daryti. Kelias dienas iš eilės, laukdama vakarais Arvydo, ji skaitė tą romaną, sapnavo baltą žiemos sapną ir buvo laiminga. Bet, išsisklaidžius žavintiems kerams, į ją vėl pažvelgdavo nuobodžios tikrovės akys. Ji nesuprato, iš kur visa tai, bet jautė, kad su ja kažkas darosi.

Vieną rytą pabudo, kaip paprastai, savo stipriu pailsėjusiu kūnu pajutusi artėjančią dieną.

— Pagulėk dar, — sušnibždėjo Arvydas.

Ji suprato, ką jis nori tuo pasakyti.

— O iš kur tu žinai, kad man tas malonu?

— Iš tikrųjų nepagalvojau apie tai, — atsakė jis juokdamasis. Vėl bandė apkabinti Ievą, bet ji iššoko iš lovos ir nulėkė į virtuvę rengtis, palikusi Arvydą daugiau nustebintą, negu įsižeidusį.

Visą dieną Ievos neapleido keista nuotaika. Pirmą kartą ji pasielgė taip, kaip diktavo jausmai, o ne kaip jis norėjo. Vakare ji ilgai sėdėjo prie knygos, atidėjusi visus darbus į šalį. Ją užvaldė naujas, iki šiol nepatirtas jausmas, kurio pati negalėjo apibūdinti.

Kai Arvydas parėjo, vakarienė buvo dar neužkaista. Kitu metu tai būtų jį nustebinę, gal net ir sunervinę, bet šiandien buvo per daug susirūpinęs, kad kreiptų dėmesį į smulkmenas. Velniai rautų! Tai įklimpo su ta Gedrūta! Gera pamoka. Niekada nereikia svaidytis pažadais, prieš tai nepatikrinus, ar įmanoma juos įvykdyti. Tačiau kas galėjo žinoti, kad visame kolūkyje neatsiras moters, kuri sutiktų pakeisti Gedrūtą? Taip, yra žmonių, bet nėra žmogaus. Pas Rimšas mergų pilna troba. Galėjo leisti Leliją. Kur tau! Rimšienė nė iš tolo. Magdė Raudonikienė vėl piestu stojosi, tai išgirdusi, rodė duris, šnypštė kaip užminta gyvatė: „Karvę atėmei, o nori, kad tavo veršius girdyčiau. Nesulauksi!" Ėjo pas kitus, vėl panašiai. Teisybė, niekur daugiau neplūdo, bet aiškiai davė suprasti, kad skriauda nepamiršta, ir labai džiaugiasi, galį atsilyginti akis už akį, dantis už dantį. Netekęs paskutinės vilties, užėjo į skaityklą, sutiko Godą. Bandė prikalbinti. Toji mandagiai išklausė, nusijuokė ir nuėjo.

Arvydas grikštelėjo dantimis.

— Kas atsitiko? — paklausė Ieva, neramiai sužiūrusi į vyrą. — Sergi?

Jis perbraukė delnu per papilkėjusį veidą, tarsi norėdamas nušluostyti sunkaus žygio dulkes. Kaktą išmušė smulkūs prakaito lašeliai.

— Taip, tu tikrai sergi, — susirūpino Ieva. — Atsisagstyk, patikrinsim temperatūrą.

— Nusiramink, nėra jokios temperatūros. Aš labai nuvargęs, štai ir viskas. — Jis nevykusiai nusišypsojo ir, matydamas, kad ji nepatikėjo, niūriai pridūrė: — Patekau į labai kvailą padėtį. Jeigu nieko geresnio nesugalvosiu, — o, atrodo, taip ir bus, — apvilsiu žmogų, kurio pasitikėjimas man labai svarbu. Liūdna ir juokinga. Pasiunčia tave pastatyti ant kojų kolūkį, galvoji, kalnus nuversi, o kai reikia, neįstengi surasti paprasčiausios moters prie veršelių. Kūliausi iki išnaktų, liežuvį iškoręs kaip skalikas, ir pykdamas, ir gražiuoju prašiau, žeminausi, ko ne į ranką bučiuodamas; visur špygą atkišo. — Arvydas pašoko ir kaip visuomet, kai būdavo labai susinervinęs, ėmė vaikščioti po kambarį.

— Tai kas dabar bus? — linksmai paklausė Ieva.

— Nieko. Gedrūta liks be dekretinių atostogų, o aš tuščiu plepiu.

— Gedrūta? Tai ta pati, kuri Liepgiriuose prie veršelių?

(Bus daugiau)

Nepriklausomybės sutemos

(18)

— Dėl šio atsišaukimo vėliau, ir net dabar, kai kas man įvairiai neteisingai prikaišioja, — rašo savo apologiniuose atsiminimuose **Kovose dėl Lietuvos** Stasys Raštikis, buvęs Lietuvos kariuomenės vadas. — Šie priekaištai man skaudūs, bet neteisingi. Praeityje aš esu viešai reiškęs savo mintis ir įsitikinimus kariams ir visuomenei ne taip sau, ne berdamas tuščius žodžius, bet drąsiai sakiau tai, ką galvojau, ir ką buvau tikrai pasiryžęs daryti.

Kariuomenės vado brigados generolo Stasio Raštikio plačiai nuskambėjęs atsišaukimas, skirtas ne tiek kariams, kiek visuomenei ir net vyriausybei, buvo įvairiai komentuojamas, vertinamas ir net smerkiamas ne dėl savo lėkšto turinio, kuris irgi ne be stambių priekaištų, bet ypač dėl jo intencijos, kyšančios, kaip yla iš maišo, priešpaskutinėje jo pastraipoje, kur kalbama „apie realų ir radikalų visų mūsų jėgų subūrimą visos Tėvynės labui, kad bendromis jėgomis greičiau padarytume savo Tėvynę kultūringą, atsparią ir saugią.

Kariuomenės vadui brig. gen. St. Raštikiui kovo 23 d. paskelbus savo atsišaukimą apie realią ir radikalią vienybę, kitą dieną tuo klausimu prabilo ir opoziciniai dienraščiai.

— Mūsų tikslas — vienintelis, bet nepaprastai didelis — tai tautos ir valstybės gelbėjimo vienybė, kurion reikia suburti visas jėgas! — kovo 24 rašė **Lietuvos Žinių** dienraštis straipsny **Įvykių akivaizdoje.**

— Mums turi rūpėti, ar įstengsim savo poziciją reikiamai sustiprinti, kad išlaikytume valstybę nepriklausomą, tautą gyvą. Svarbiausia tam šiuo tarpu prieinama priemonė — savų jėgų sutelkimas, — tą pat kovo 24 d. rašė **XX Amžius** straipsny **Pasirašius.**

GENEROLO J. ČERNIAUS VYRIAUSYBĖ

Politinė išmintis reikalavo, kad, Vokietijos ultimatumą be jokio pasipriešinimo priėmus, Lietuvos vyriausybė atsistatydintų, tuo pareikšdama savo protestą prieš smurtą, kuriam ji buvo bejėgė priešintis. Tačiau tos politinės išminties nepaisė ministras pirmininkas kun. Vladas Mironas. Tuo savo elgesiu jis respublikos prezidentą A. Smetoną statė į nemalonią ir keblią padėtį: jei respublikos prezidentas vyriausybę atleistų, tai toks jo žygis galėtų iš naujo įtempti Lietuvos ir Vokietijos santykius, kurie, taikiai ultimatumą priėmus, buvo atslūgę. Ypač prezidentui nebeparanku buvo tai daryti po kariuomenės vado atsišaukimo, kuriame nė vienu žodžiu nebuvo priminta, kad ultimatumas buvo priimtas ne savanoriškai, bet prievarta, Vokietijai grasinant visos Lietuvos nepriklausomybei.

Pačiam respublikos prezidentui A. Smetonai, *su vf.* Mironu pažįstamam nuo Mintaujos gimnazijos, o bičiuliaujantis nuo Vilniaus laikų, priminti, kad jis atsistatydintų iš ministro pirmininko pareigų, buvo ir jautrus ir nemalonus dalykas. Pats ministras pirmininkas to didžio sukreto ir smarkios įtampos metu nesusiorientavo, kad turi atsistatydinti, nes priešingu atveju vidaus politinę padėtį gali sukomplikuoti.

Kariuomenės vadas brig. gen. St. Raštikis, po savo atsišaukimo **Kariai** jausdamasis nebe tik kariuomenėje, bet ir visoje valstybėje esąs **persona prima**, tuoj pradėjo realiai ir radikaliai burti tautos jėgas. Su krašto apsaugos ministru brig. gen. Kaziu Musteikiu ir kariuomenės štabo viršininku brig. gen. Jonu Černium jis nuvyko pas respublikos prezidentą Antaną Smetoną ir, jam glaustai nušvietęs galinčius kilti neramumus, prašė prezidentą kam nors pavesti sudaryti naują vyriausybę, į ją įtraukiant ir opozicijos atstovus. Respublikos prezidentas labiau, negu kas kitas, jausdamas naujos vyriausybės reikalingumą ir matydamas didelį gen. St. Raštikio politinį veržlumą bei veiklumą, daugiausia besireiškiantį gausiomis kalbomis bei publicistiniais straipsniais, pasiūlė jam sudaryti naują vyriausybę.

Respublikos prezidentas A. Smetona kariuomenės vadui brig. gen. St. Raštikiui pasiūlė sudaryti koalicinę vyriausybę ne todėl, kad jį laikė tinkamu ministru pirmininku, bet norėdamas išjungti iš opozicijos, kuriai jis buvo pradėjęs naudoti kariuomenę. Kariuomenės naudojimą partinės politikos tikslams A. Smetona laikė žalingu ir valstybei ir pačiai kariuomenei. Kadangi brig. gen. St. Raštikiui kariuomenės vado postas buvo daug svarbesnis ir daugiau galios turįs, negu ministro pirmininko, tai, savaime suprantama, kad jis respublikos prezidento pasiūlymo jokiu būdu negalėjo priimti, nes, tapdamas ministru pirmininku, turėtų pasitraukti iš kariuomenės vado pareigų.

— Tokiais neramiais laikais kariuomenės vadovybės pastovumas yra daug svarbesnis, negu vyriausybės. Lengviau yra surasti ministrą pirmininką, negu kariuomenės vadą. Jei aš būčiau įsitikinęs, kad valstybė yra atsidūrusi tokioje būklėje, kad ją galėtų išgelbėti tik kariuomenės vadas, pasiimdamas ministro pirmininko pareigas, tada aš turėčiau sutikti. Bet aš manau, kad dabar tokio reikalo nėra. Todėl ir toliau tepasilieka pastovi kariuomenės vadovybė, ir kariuomenės vado nereikia išimti iš kariuomenės, — atsakęs brig. gen. St. Raštikis į respublikos prezidento klausimą, ar jis sutinkąs sudaryti naująją vyriausybę.

Besvarstant naujos Ministrų Tarybos pirmininko kandidatūrą, kariuomenės vadas brig. gen. St. Raštikis pasiūlė kariuomenės štabo viršininką brig. gen. J. Černių. Respublikos prezidentui A. Smetonai jis buvo priimtinas.

— Aš pareiškiau respublikos prezidentui, kad, nors štabo viršininkas kariuomenei yra labai reikalingas, bet, jei prezidentui taip sunku pasirinkti naują ministrą pirmininką, tai, pasirinkus Černių tai vietai, aš sutikčiau b. gen. atleisti iš kariuomenės štabo viršininko vietos ir į jo vietą surasčiau kitą karininką, — rašo savo atsiminimuose **Kovose dėl Lietuvos** Stasys Raštikis.

Kovo 28 d. respublikos prezidentas A. Smetona patvirtino šios sudėties naują Ministrų Tarybą: ministras pirmininkas — brig. gen. J. Černius, ministro pirmininko pavaduotojas — K. Bizauskas, užsienio reikalų ministras — J. Urbšys, vidaus reikalų — brig. gen. K. Skučas, krašto apsaugos — brig. gen. K. Musteikis, švietimo — dr. L. Bistras, žemės ūkio — dr. J. Krikščiūnas, finansų — div. gen. J. Sutkus, teisingumo — dr. A. Tamošaitis ir susisiekimo — inž. K. Germantas.

(Bus daugiau)

ALEKSANDRAS MERKELIS

Kokios bus girdimos dainos Vilniuje

Liepos mėnesį suvažiuos JAV lietuviškai kalbantieji komunistai į Vilnių, į „respublikinę dainų šventę“, skirtą atžymėti dvidešimtpenkmečiui, kaip komunistiniai kolonialistai užgrobė Lietuvą.

Žinoma, tiems nusenusiems dėdulėms ir tetulėms, kurie pirmą kartą savo gyvenime pamatys Lietuvą, arba po 30-40 metų pertraukos, visa tai bus įdomi ekskursija, gera proga laikui praleisti. Juo labiau, kad paprastai einant į kokį koncertą reikia pirkti bilietus, mokėti pinigus, o čia veltui, net su patarnavimais visose srityse.

Jiems, aišku, nesvarbu, jog tos dainos — tai falsifikatai, propaganda aplinkai. užsieniui mulkinti. Jie, tur būt, jau seniai užmiršo, jog dar neseniai komunistinių kolonialistų pavergtieji giedojo: „Mus Stalinas liaudžiai tarnaut išaugino ir darbui ir žygiams jis įkvėpė mus...“ arba: „Mes su Stalinu į saulę, mes su Stalinu kovon, tenedrįsta nieks pasauly kelti kojos Lietuvon...“

Pasirodo, jog visa tai buvo melas, o vienas didžiausių melagių buvo Josifas Visarionovičius. Stalino vardas buvo išmestas, o jo vieton buvo įdėtas žodelytis „partija“. Ir vėl ta pati giesmė.

Ateis diena, kad ir ta „partija“ bankrotuos ir bus išmesta į istorijos šiukšlyną. Tik kažin, ar mūsų proletariniai JAV lietuviškai kalbantieji seneliai ir senutės besulauks.

O dabar: kaip gi vyksta tie visokie pasiruošimai šventėms?

Vieną dieną Klaipėdos Mokyklos Internato mokytojų kambaryje skaitau pranešimą, jog štai tie ir tie mokytojai ir mokyklos darbuotojai turi dalyvauti choro ir šokių repeticijose. Pranešimas pasirašytas profsąjungos vietos komiteto kultūrinio sektoriaus vadovo S. Burkšaičio ir partinės organizacijos sekretorės R. Dreizinos. Mano pavardė figūravo tautinių šokių grupėje, į repeticijas turėjau vykti Pedagoginėn Mokyklon. Tenka prisipažinti, kad nors šokių vakarus lankydavau dažnai, bet lietuviškos polkos iki šiol neišmokau. Tad, teisindamasis nesugebėjimu, nemokėjimu, daugeliu kitų visuomeninių pareigų, repeticijų nelankiau. Jokio noro neturėjau šokti sovietinei propagandai „Kolchozo pirmininką“ respublikinėje dainų šventėje.

Kuriam laikui praėjus, pripuolamai mokyklos koridoriuje susitinku tuometinį miesto švietimo skyriaus vedėją Joną Urvakį. Tai kodėl, sako, patsai nelankai šokių repeticijų? Tai kad, sakau, nesveikuoju, galiu pristatyti pažymėjimą iš poliklinikos.

— Žiūrėsim, reiks imtis administracinių priemonių prieš patį, — pareiškė švietimo skyriaus vedėjas. Taip ir išsiskyrėme.

Taigi į vadinamąsias dainų šventes vyksta daugiausia įpareigoti žmonės, o kai žmonių trūksta, tai nereti atvejai, jog choruose, šokiuose dalyvauja net rajonų partiniai darbuotojai, kolchozų pirmininkai. Juk partijos „pavedimą“ truks plyš reikia įvykdyti, priešingu atveju — sudie šilta vietelė. Daug paprasčiau yra pasiųsti moksleivius, kurie paprastai ir sudaro daugumą šventės dainininkų ir šokėjų.

Šventės dainų repertuarą nustato kolonialistas, ir dėl to prieš žmonių norą tenka giedoti himnus rusifikacijai, kolonizacijai, didžiajam broliui. Kai kurios dainos atliekamos net rusų kalba.

Liūdna, kad net lietuviškiems chorams turi vadovauti svetimšaliai — „specialistai“ kaip: Perelštein, Sondeckis ir kiti.

Norint dar labiau padidinti dainų ir šokių propagandinį įspūdį, pridengti rusifikacijai, kolonizacijai, šiais metais į Alžyrą siunčiamas perkrikštytas į „Lietuvą“ Švedo dainų ir šokių ansamblis į ten ruošiamąjį „Jaunimo festivalį“.

Sovietai, panaikinę religines šventes, žymiai sumažino poilsio ir šventų dienų skaičių. Todėl komunistų rusinamoje Lietuvoje, pravedant gegužės šventes, spalio minėjimus, dažnai būna baliukai vadovų iniciatyva. Paprastas lietuvis tada turi progos išlieti savo dūšią, dainuodamas lietuviškas liaudies dainas — tas dainas, kurias lietuvis varge ir džiaugsme jau šimtmečius dainuoja. Jose nėra daug politikos, todėl jos kolonialistų ir pakenčiamos. Kas būdinga, tai kad baliukuose niekuomet neišgirsi sovietų laikais sukurtųjų dainų, garbinančių sovietiją ir rusifikaciją. Juk baliuje dainos partija nenurodys, niekas nediriguoja. Nepatinka — balsas užkimo. Ir niekas net nebando sovietinių dainuškų užvesti. Malonu prisiminti tokius lietuviškų dainų vakarus, tai lyg savotiškas išbėgimas kelioms valandoms į laisvę. Tokios dainelės, kaip „Du broliukai kunigai“, neleidžiama dainuoti — ji politinė. Prisimenu, daug keblumo sudarė daina:

„Palinko liepa šalia kelio,
Pravirko motina sena.
Sūneli, Tėvynė tave šaukia,
Ir vėl bus laisva Lietuva“.

Ji būdavo kartais dainuojama, aiškinant, jog ji praeityje buvusi „sovietinių partizanų“ daina. Mokinuku būnant, teko dažnokai girdėti niūniuojant tokias frazes: „Geltona, žalia ir raudona — tai mūs trispalvė vėliava, sugrįš iš užsienio Smetona, ir vėl bus laisva Lietuva“.

Dabar žygiuoja gatvėmis moksleivių kolona, skamba daina: „Pionieriai atžygiuoja — komjaunimo pamaina...“

Bet esame visiškai įsitikinę: kai šie vaikai užaugs, kai jų niekas nediriguos, jie dainuos savo tėvų ir protėvių dainą:

„Lietuva, brangi mano Tėvyne,
Šalis, kur miega kapuos didvyriai...“

Šių ir panašių dainų Bimbos, Mizaros ir jų nusenę kompanijonai, nuvykę Vilniun, neišgirs. Bet jie to ir neverti. Jiems bus giedama: „Mes su partija į saulę, o su Stalinu ir jo sėbrais — Kremliaus patvorin“.

A. Viluckis

Lietuvių dailininkų darbai į užsienį

(E) „Tiesa“ (Nr. 92) praneša, kad surinkta kelionei į užsienį 217 lietuvių dailininkų darbų. Į JAV-bes, Švediją, Belgiją, Olandiją siunčiami tapytojų A. Gudaičio, A. Savicko, V. Gečo, M. Cvirkienės, J. Švažo, L. Katino, A. Motiejūno natiurmortai bei Lietuvos gamtovaizdžiai, grafikų J. Kuzminskio, S. Krasausko, L. Barysaitės, A. Skliutauskaitės, A. Steponavičiaus, P. Rauduvės, S. Rozino estampai, tematinės graviūros, iliustracijos, Vilniaus senamiesčio vaizdai, R. Krukaitės monotipijos, Br. Vyšniausko bareljefai ir kitų dailininkų darbai bei liaudies meistrų audiniai ir gintaro dirbiniai. Nepranešta, kurių miestų muziejuose ar dailės salonuose būsią eksponuoti lietuvių dailininkų darbai.

Birželio mėn. Ženevoje, Šveicarijoje, rengiama kas treji metai vykstanti tarptautinė keramikų paroda. Į šią parodą siunčiama (aišku, Sovietų Sąjungos vardu...) kauniečių keramikų Pr. Genienės, V. Manomaičio, A. Pivoriūno, vilniečių A. Ličkutės, O. Pučkoriūtės, M. Vrubliausko ir kitų autorių dekoratyvinės vazos, keraminiai servizai bei dekoratyvinės plokštės.

Įrašyti rašytojų balsai plokštelėse

(E) Vilniuje veikianti plokštelių įrašų studija užrašė į magnetofono juostas 16 lietuvių rašytojų kūrybos skaitymus. Jie bus išleisti plokštelėse. Pirmojoje serijoje įrašyti skaitymai šių rašytojų: V. Mykolaičio-Putino, I. Simonaitytės, J. Baltušio, A. Venclovos, T. Tilvyčio, E. Mieželaičio, Just. Marcinkevičiaus, A. Gudaičio-Guzevičiaus, J. Avyžiaus, M. Sluckio, A. Jonyno ir kitų. Be to, numatyta įrašyti plokštelėse meninio skaitymo rašytojų balsus. Ilgai grojančiose plokštelėse bus atlikti meniniai skaitymai: V. Mykolaičio-Putino — lyrika (deklamuos L. Noreika), E. Mieželaičio „Žmogus“ — deklamuoja E. Kunavičius ir V. Selčinskis (rusų kalba). Studija jau pradėjo ruošti albumą, kuriame bus keturios ilgai grojančios plokštelės su Just. Marcinkevičiaus poemos „Kraujas ir pelenai“ inscenizacijos įrašais.

Skaitytojų laiškai

JAUNIMO REIKALAS

Tavo Jonas „E. L.“ balandžio 20 d. Nr. 17 sako, kad jis matąs ironijos atspalvį mano laiške. Argi tai ironija, jei Tavo Jonas ar V. Ignaitis neįkerta angliškai? Dauguma mūsų tėvų neįkerta šio krašto sunkios kalbos (taip pat ir mano tėvas). Bet ironija, kad mūsų tėvai padeda pirkti vagonus rusų komunistams ir jais vežti mūsų tėvų artimuosius į Sibirą, taip pat ir dėl tų paketų persiuntimo agentų, kurie džiaugiasi, storindami savo pinigines, o rusai stiprindami savo kraštą tvirta užsienio valiuta. Biznis, kaip sakiau, eina tėvynės meilės ir pagalbos vardu.

Bolševikai juokiasi ir dar už tuos pačius pinigus varo propagandą per savo laikraščius iš Vilniaus. Čia yra dviguba ironija. Bet Tavo Jonas ar V. Ignaitis nė žodžio dėl to, mat, biznis.

* * *

Dėl G. Petrauskaitės laiško tenka pridėti vieną kitą žodį. Tavo Jonas jau mato ją net įpykusią. Ir jis norėtų, kad ji klausytų jo įsakymų. Va, Tavo Jonas subliaus, duodamas įsakymą, ir drebėk, vaike, pilnas teroro baimės. Bet V. Strimas Liet. S-gos subuvime sakė: „O jaunimas nemėgsta teroro, nes jis žudo laisvę“.

Jaunimui laisvė gal ir nebuvo reikalinga, kai Tavo Jonas buvo dvidešimtmetis jaunuolis. Bet gyvenimas eina pirmyn, ypač šiame krašte. Tavo Jonas turėtų įsidėti į kišenę V. Strimo pasakymą ir jį laikyti ten, nes, atrodo, kad jis šių dienų jau nimą pažįsta daugiau, nors jis tik tiek niekuomet nepasigiria tuo, kaip Tavo Jonas.

* * *

Balandžio mėn. pasirodė antrasis jaunimo žinių laikraštuko numeris KARVELIS. Keletas žodžių apie jaunimo subuvimą Manchestery, taip pat ir apie skautų stovyklavimą ir adresas, kur tuo reikalu kreiptis: Gajutė Valterytė, 46 Church Rd., Tupsley, Hereford. Dar apie muzikantų lietuvių grupes ir būsimąjį jaunimo sąskrydį Lietuvių Sodyboje Sekminių metu ir šiaip trumpos žinutės. Redaktorė yra Birutė, 83 Lansdowne Rd., London, N.17.

Mes turėtume prisidėti žiniomis iš kitų vietovių, taip pat ir finansiškai paremti gražią iniciatyvą. Jis leidžiamas angliškai su lietuviškomis antraštėmis.

Ateityje, kaip girdėjau, žada būti per pusę angliškas ir lietuviškas. Kitas numeris, sakoma, pasirodys gegužės mėnesį.

Dipuko sūnus J.G.P.

* * *

Labai gerai, kad paskutiniuoju laiku daug kalbama, daug rašoma ir daug sieloja masi priaugančiojo lietuvių jaunimo reikalais. Amerikoj, kur jo daugiausia, yra net Lituanistikos institutas, kurį lanko nemažas lietuviškojo jaunimo skaičius. Kanadoj mūsų jaunimas turi savo mokyklas, organizacijas, tautinių šokių grupes, kurios dažnai gražiai pasirodo, leidžia net jaunimo laikraštį „Pirmyn, Jaunime“, kurio redaktorė yra jaunosios kartos atstovė Laimutė Švėgždaitė. Neužmirštamas mūsų jaunimas ir šioj saloj. Bemaž kiekviename D.B. L.S. suvažiavime šis reikalas keliamas ir svarstomas. Stengiamasi jaunimui sudaryti ko geresnes veikimo sąlygas.

Čia mes turime nemažą skautų vienetą, kuris atlieka labai didelį darbą. Leidžia net savo laikraštį „Budėkime“. Tiesa, jo redaktorius yra senas ir kažin, ar pilnai supranta šių dienų jaunimo reikalus. Tačiau tame „Budėkime“ yra daug jaunos dvasios, ir jaunimas turi progos į jį rašinėti. D.B.L.S. Bradfordo skyrius net tris premijas paskyrė už jaunimo rašinius tame laikraštyje, kurie išspausdinti 1964 metais.

Kitas jaunimas, kuris daugiausia susispietęs Londone, organizuojasi į kitą jaunimo organizaciją Aš labai apsidžiaugiau paskaičiusi K. Kaminskaitės žinutę paskutiniame „Budėkime“: „Nors ne visi gerai kalbame lietuviškai, bet kiekvienas jaučiasi ir save laiko lietuviu ir tuo didžiuojasi“. Tai labai gražu. Išleido net laikraštį „Karvelį“.

Mes žinome, kad mūsų himno autorius Dr. Vincas Kudirka buvo nutautęs: buvo virtęs tariamuoju lenku. Tačiau, kai vienų atostogų metu gavęs „Aušros“ Nr. 1, skaitęs ir akių nedrįsęs aukštyn pakelti savo kambarėlyje, nes jam buvo gėda. Jis buvo lyg ir atsiskyręs nuo savo tautos kamieno. Jis net verkęs tada dėl tos savo klaidos. Vėliau atgailojęs ir buvęs dideliu lietuvių tautos darbininku.

Viena draugė iš Londono ir man atsiuntė „Karvelį“ susipažinti. Skaičiau. Prisipažinsiu, ir man buvo gėda. „Karvelį“ paslėpiau. Nedrįsau net ir mamai parodyti, nes jis papuoštas svetimomis plunksnomis, ne lietuviškomis. Ir šiandien dar jį laikau paslėpusi. Ir kažin, ar kada nors parodysiu mamai ar pažįstamiems. Žinau, kad daug kam sunku kalbėti ir rašyti lietuviškai. Bet tai ne jaunimo, o tėvų kaltė. Tėvai ir tik tėvai nekreipė reikiamo dėmesio į savo vaikus.

O. Audronytė

TUO PAT LAIKU...

Neretai pranešimai apie tuos pačius didelius atradimus ir išradimus būna gaunami mėnesių, dienų ir net valandų tarpais. XX a. pradžioje prancūzų mokslo istorikas Mentre paskelbė įdomius faktus.

1876 m. vasario 24 d. Bostono kurčnebylių mokyklos dėstytojas G. Belas gavo patentą telefono išradimui. O po dviejų valandų tas pats Vašingtono patentų biuras gavo analogišką amerikiečių fiziko E. Grėjaus išradimą... Po metų, kai prancūzų fizikas akademikas Kaljete užbaigė pranešimą apie dujų pavertimą skysčiu, pirmininkaujantis gavo telegramą iš Ženevos: šveicarų fizikas Pikte sėkmingai suskystino dujas. Anglų biologų Voleso ir Darvino pranešimus apie natūralinės atrankos atradimą teko laikyti vienalaikiais, kad būtų išvengta ginčo dėl prioriteto...

O štai ankstyvesnieji faktai, paimti iš lentelės, kurią sudarė Mentre. XVI a. pradžioje kai kurie Aristotelio priešininkai vienu laiku suformulavo inercijos principą. Praėjusio amžiaus viduryje vokiečių gydytojas R. Majeris, dirbantis Javos saloje, žymiausias gamtininkas Helmholcas (Vokietija), žymus anglų fizikas Džaulis, kurio vardu pavadintas energijos vienetas, danų inžinierius Kaldonis, prancūzų geležinkelio technikas Segenas ir vokiečių chemikas Moras — šeši tyrinėtojai — vienu metu paruošė mechaninę šilumos teoriją.

Mentre aptiko vienalaikių atradimų ir išradimų įvairiausiose mokslo šakose. Fonografą 1877 m. išrado amerikietis Edisonas ir prancūzas Š. Krosas. 1831 m. vokiečių chemikai Libichas ir Gutrėjas nepriklausomai vienas nuo kito susintetino chloroformą. Didysis vokiečių poetas ir mąstytojas Gėtė ir prancūzų gamtininkas Žofrua Senleras vienu metu nurodė kaukolės ir stuburo slankstelių sandaros analogiją, kas atliko didelį vaidmenį evoliucijos mokslo vystimesi. Prie neeuklidinės geometrijos lopšio galima aptikti tris žymius matematikus — rusą Lobačevskį, vokiečius Gausą ir Rimaną. Be galo maž. dydžių skaičiavimo teorijos autoriai nepriklausomai vienas nuo kito yra Niutonas (Anglija) ir Leibnicas (Vokietija)...

Mokslo istoriko požiūriu, nei valanda, nei diena, nei mėnuo, skiriantieji vienodus atradimus ir išradimus, neturi reikšmės. Tai tik patvirtina, kad problemos, kurios sudomina iš karto daugelį mokslininkų ir išradėjų, paruošiamos ankstesnio mokslo ir technikos vystymosi ir padiktuojamos praktikos gyvenimo reikmių.

Štai todėl daugelio svarbių atradimų ir išradimų vienalaikiškumas yra visiškai natūralus ir dėsningas.

IR VASARĄ, IR ŽIEMĄ,
IR RUDENĮ, IR PAVASARĮ
ne tik maistu, bet ir kitomis gėrybėmis
Jei saviems padėti nori,
Padarysi tai tikrai,
Kreipkis tik tuojau pas TAURĄ,
Ir neliks kišenė klaura!

TAURAS
(A. BRIEDIS)
3, ST. DUNSTAN'S GARDENS,
LONDON, W.3
Tel. ACO 4374

Atstovas Manchesteryje:
L. Puras, 79 Victoria Cresc., Eccles, Manchester.

BALTIC STORES
&
INVESTMENTS CO.
PALANGA PROPERTIES LTD.
(Z. Juras)
421, HACKNEY RD., LONDON, E.2, ENGLAND.
Tel. SHO 8734.

11, LONDON LANE, BROMLEY, KENT, ENGLAND.
Tel. RAV 2592.

Už investavimus 5 metams ir ilgiau moka 7%.

Investavimai pilnai apdraudžiami ir garantuoti nekilnojamu turtu, be to, kylant nekilnojamo turto vertei, proporcingai ir pagal oficialiuosius indeksus didėja ir Jūsų investuotasis kapitalas!

Sutvarkome palikimo reikalus.

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

BIRŽELIO MINĖJIMAS

Baltų Tarybos ruošiamasis Birželio minėjimas įvyks šeštadienį, birželio 12 d., 7 val. vak., Estų Namuose Londone (18 Chepstow Villas, W. 11, netoli Lietuvių Namų). Minėjime kalbės Mr. D.G. Stewart-Smith, „East-West Digest" žurnalo redaktorius. Programą išpildys estų, latvių ir lietuvių meno pajėgos.

IŠVYKA SODYBON PER SEKMINES

Šiais metais rengiama viena bendra londoniškių ekskursija į Lietuvių Sodybą per Sekmines.

Autobusai išvažiuos nuo Lietuvių Bažnyčios (21 The Oval, Hackney Rd., E.2) 8.30 val. ryto. Autobusai važiuos pro Lietuvių Namus (1 Ladbroke Gardens, W.11) ir paims ekskursantus iš Vakarų Londono 9 val. ryto. Ekskursantams abiejose vietose reikia būti punktualiai, pasivėlavusieji nebus laukiami, ir kelionpinigiai nebus grąžinami.

Numatantieji važiuoti autobusais, prašomi ko greičiausiai užsirašyti pas A. Pranskūną Lietuvių Namuose (1 Ladbroke Gardens, W.11, tel. PARk 2470), Lietuvių Bažnyčios Klebonijoje (21 The Oval, E.2, tel. SHO 8735), Baltic Stores (Z. Juras) krautuvėje (421 Hackney Rd., tel. SHO 8734) ir pas S. Kasparą. Užsirašantieji prašomi kartu ir apsimokėti. Šiais metais kaina vienam asmeniui 13.6 šil. Jeigu du vaikai užims tik vieno suaugusio vietą, teks mokėti už abu tik 13.6 šil.

Jei autobusai nebūtų užpildyti, kaina gali būti pakelta, ir ekskursantai bus prašomi sumokėti daugiau negu 13.6 šil.

AUKOJO TAUTOS FONDUI

Tautos Fondo Atstovybė dėkoja DBLS Birminghamo Skyriui už prisiųstąją 10 sv. auką ir D. Gintui — už 1 sv.

PETRO BULAIČIO 70 M. SUKAKTIES MINĖJIMAS

Balandžio 20 d. sukako 70 metų amžiaus senosios lietuvių išeivijos veikėjui Petrui Bulaičiui.

Šiai sukakčiai paminėti Didž. Britanijos Krašto Valdyba rengia paminėjimą - pagerbimą jo garbingajai sukakčiai atžymėti.

Pagerbimas įvyks gegužės 22 d. Parapijos salėje (345A Victoria Park Road, E.9). Pradžia 7.30 val. vak.

Norinčius dalyvauti kviečiame kuo greičiau užsirašyti pas S. Kasparą, Z. Jurą ar klebonijoje.

D.B.L. B-nės Valdyba

KYLA VĖTRA ŪKANOSE

Tai Vytauto Alanto parašyta 2-jų veiksmų pjesė. Joje pavaizduotos lietuvių kovos su žiauriuoju okupantu — komunistine Rusija. Veiksmas vyksta pirmosios bolševikų okupacijos metu Lietuvos sostinėje Vilniuje.

Šį veikalą Londono scenos rampų šviesoje tikimės pamatyti birželio mėn. pabaigoje. Vaidins Londono Vaidilos, LASo ir Šv. Onos Draugijos rinktinės vaidybos meno jėgos.

JAUNIMO DELEGATAI

Lietuvių jaunimas išeivijoje buvo kviečiamas dalyvauti tarptautiniuose suvažiavimuose bei stovyklose liepos 10-15 d.d. Amsterdame, Olandijoje, ir spalio 3-16 d.d. Meksikoje.

Jaunimui atstovauti Olandijoje užrašytas Vytautas Janulevičius, dirbąs Nidos spaustuvėje. Nuvažiuoti į Meksiką sutiko DBLS Tarybos sekretorė Marina Gorodeckaitė.

PETRAUSKŲ ŠEIMOS ATSISVEIKINIMAS

DBLS Londono I Skyriaus vadovybė, padedama DBLB-nės Valdybos, gegužės 8 d. Parapijos salėje suruošė atsisveikinimą ar palydėtuves išvykstančiai Australijon Petrauskų šeimai.

Susėdus prie gražiai parengtų V. Jurienės, E. Bliūdžiūtės ir O. Kačinienės stalų, Z. Juras pradeda atsisveikinimo pobūvį, pakviesdamas kun. J. Budzeiką, MIC, palaiminti stalą.

Atsisveikinimo žodžius taria DBLS Valdybos pirm. J. Vilčinskas, kun. J. Budzeika, DBLB pirmininkas J. Alkis, įteikdamas G. Petrauskaitei V. Jokūbaičio lietuvišką kryžių nuo Lietuvių Bendruomenės D. Britanijoje (G. Petrauskaitė buvo B-nės Krašto Valdybos narė), P. Mašalaitis ir S. Kasparas. Be to, K. Noreikaitė įteikė savo asmeninę dovaną.

Labai daug dalyvavo lietuviško jaunimo, kurio susidarė daugiau negu senimo, nes jo buvo ne tik iš Londono, bet net iš Nottinghamo ar ir buvusių manchesteriečių palydėti Gražinos į kengūrų kraštą.

Petrauskas atsisveikindamas pasakė, kad, šių dienų technikai smarkiai pažangą darant, jis tikisi londoniečius po kelerių metų vėl aplankyti.

Visų išleistuvininkų linkėjimas buvo: laimingos kelionės ir sėkmingai įsikurti Australijoje.

KNYGUTĖ APIE LIETUVĄ

Pavergtųjų Europos Tautų Asamblėjos leidinys „Lithuania", 48 pusl. knygutė apie Lietuvą (anglų kalba), jau išėjo iš spaudos. Galima gauti DBLS Valdyboje, kaina 1 šil. Persiuntimui paštu reikia pridėti 6 penus.

ATEITININKŲ FEDERACIJOS TARYBOS RINKIMAI

Šiais metais vykdomi Ateitininkų Federacijos Tarybos rinkimai.

Didžiosios Britanijos Ateitininkų Draugovės nariai tam balsavimo reikalui yra gavę lapelius. Tuos lapelius pabalsave jie privalo grąžinti D. Britanijos komisijai: S. Kasparas, 32 Puteaux House, London, E. 2 iki gegužės 15 dienos.

Ateitininkų Federacijos Didžiosios Britanijos Rinkiminė K-ja

PARAPIJOS DERBY ARKLIŲ LENKTYNIŲ LOTERIJA

Visi platintojai prašomi prisiminti, kad bilietų šaknelės privalo pasiekti loterijos rengėjus iki gegužės 25 dienos šiuo adresu: Lithuanian Church, 21 The Oval, Hackney Road, E. 2.

Visiems platintojams tariu nuoširdų ačiū.

S. Kasparas

PATIKSLINIMAS PRIE FOTOGRAFIJOS

„Europos Lietuvio" Nr. 20 prie J.E. Vyskupo P. Brazio lankymosi Londone aprašymo išspausdinta fotografija grupės lietuvių su Vyskupu.

Mus prašo patikslinti, kad tą grupę sudaro, be klebono kun. Dr. S. Matulio, kitoj Vyskupo pusėje esąs Londono Choro vedėjas J. Černis su savo sūnumis, o už šios priekinės eilės daugiausia choristai.

LIET. SODYBA

Susidomėjimas Sekminių sąskrydžiu šiais metais ypačiai didelis. Iš įvairių vietų ateina pranešimai apie vykstančius grupėmis ir pavieniui. Kermošius vėl žada būti didelis ir įdomus!

Sodybos kambariai Sekminėms jau visi užsakyti. Daugumai svečių, kaip ir seniau, teks nakvoti palapinėse. Jų bus dvi — vyrams ir moterims atskirai. Mokėti nereikės, bet svečiai prašomi atsivežti nuosavą pasiklojimą bei užsiklojimą. Jei oras leis, bus prišienauta kvepiančio šieno.

Sąskrydžio programa neperkrauta — visiems užteks laiko pasilinksminti ir su kaimynu žodį sumesti. Iš vakaro šokiai jaunimui ir senimui. Gros E. Lukšaičio orkestras. Veiks baras ir Žalioji Girelė. Laiko pratęsimas jau gautas.

Sekmadienį, apie 11.30 val., bus lietuviškos pamaldos. Vėliau — jaunimo pasirodymas, loterija ir kitokios pramogos.

Vykstantieji prašomi neapsisunkinti maisto ir ypačiai gėrimų ryšuliais. Sodyboje bus pasirūpinta, kad visų pageidavimai būtų patenkinti. Netruks peno ir dūšiai — Dainora žada aprūpinti lietuviškomis knygomis ir plokštelėmis.

Tad iki pasimatymo Sekminėse.

* * *

Lietuvių Sodybai reikalingi virėja ar virėjas ir padėjėjas. Tinkamam kandidatui pastovus darbas ir geras atlyginimas. Pirmenybė moterims.

Dėl smulkesnių sąlygų rašyti Sodybos Vedėjui, Headley Park, Bordon, Hants.

Telefonas Bordon 10.

WOLVERHAMPTONAS

TURNYRAS ATŠAUKIAMAS

Nesusiradus tinkamo skaičiaus stalo teniso mėgėjų, Wolverhamptone numatytasis turnyras atšaukiamas.

Užsirašiusiems siunčiu padėką ir linkiu sėkmės šioje sporto šakoje.

Londono Soc. Sporto Klubas gal suruoš turnyrą netolimoje ateityje.

Vilties Sporto Klubo Valdyba

MANCHESTERIS

PREZ. A. SMETONOS MINĖJIMAS

Gegužės 29 d., 6 val. vakare Klubo patalpose rengiamas Prezidento A. Smetonos minėjimas su įdomia paskaita ir eilėraščiais. Po paskaitos šokiai.

Kviečiame visus iš toli ir arti.

Skyriaus Valdyba

VYSKUPAS NOTTINGHAME

Jau gerokai įkyrėjusią kasdienybę ne tik prablaivino, bet ir įprasmino J.E. Vysk. Pr. Brazys, kuris Nottinghamo lietuvius aplankė gegužės 8 ir 9 d.

Šeštadienio rytą Midland stotyje svečią Ganytoją pasitiko mūsų organizacijų atstovai su savo kun. kapelionu ir kun. V. Kamaičiu. Abiejų kunigų ir Londono lietuvių klebono, sielovados vadovo, kun. dr. Stp. Matulio lydimas, Vysk. Pr. Brazys pirmiausia aplankė Nottinghamo Vyskupą Ed. Ellį jo rūmuose. Draugiškoje atmosferoje pasidalijo mintimis apie lietuvių sielovados padėtį, palietė pašaukimų į kunigus ugdymą ir buvo viso Anglijos episkopato vardu patikintas, kad kiekvienas vyskupas ir ateityje rems ir palaikys lietuvių katalikų religinę veiklą.

4 val. p.p. St. Patrick's bažnyčioje buvo dvasinis susitelkimas. Nuoširdžiame ir praktiškame pamoksle Ganytojas palietė dvasinio gyvenimo sunkumus su neryžtingumu ir abejingumu, ragindamas visus veiksmus vainikuoti dvasine meile. Iškėlęs mūsų atsakingumą Dievui, priminė, kad taipgi esame atsakingi ir savo Tėvynei, kur vargstą mūsų tautiečiai laukia iš mūsų, kad darytume tai, kas jiems draudžiama daryti tautos laisvės idėjai. Po pamokslo kun. kapelionas atlaikė Šv. Mišias ir su vyrų choru sugiedojo *Švč. Marijos* litaniją, o Vyskupas su svečiais kunigais klausė išpažinčių.

Po pamaldų Končių namuose svečią Vyskupą sutiko visų lietuviškų organizacijų atstovai. Prie vaišių stalo, kun. kapeliono pasveikintas, Ganytojas išsamia kalba supažindino su Europos lietuvių nuotaikomis, vargais ir laimėjimais ir noriai atsakinėjo į eilę iškeltų klausimų, liečiančių mūsų Tėvynės dabartį ir ateitį.

Sekmadienį į St. Patrick's bažnyčią traukė lietuviai iš visų apylinkių. Oras buvo saulėtas, šiltas. Kai visi sugūžėjo į bažnyčią, A. Maldučio vedamas vyrų choras užtraukė „Ecce Sacerdos magnus" giesmę ir, mergaitėms barstant gyvų gėlių žiedus, Ganytojas laimindamas žengė prie altoriaus. Iškilmingas Mišias Ganytojas giedojo prie altoriaus, atkreipto į žmones, ir visi galėjo stebėti kiekvieną liturginį veiksmą. Gilaus pamokslo metu Vyskupas ragino būti ryžtingais, atliekant lietuvių ir katalikų pareigas, nepasiduoti silpnai valiai ir pasitikėti Dievo Apvaizda.

Tuoj po pamaldų mokyklos salėje Moterų draugijos narių talka buvo bendri pietūs. Visiems susėdus prie stalų, kun. kapelionas apžvelgė Nottinghamo kat. lietuvių gyvenimą ir veiklą, suminėjo visas veikiančias organizacijas, dėkodamas Ganytojui už aplankymą ir prašydamas patarimų, maldos ir palaiminimo. Visų lietuvių vardu Ganytoją kondensuota kalba pasveikino Kz. Bivainis ir įteikė Nottinghamo ir Mansfieldo lietuvių aukas. Vysk. Pr. Brazys kreipėsi į susirinkusius nuoširdžia kalba, pažymėdamas, kad žmogui — tai mažutei būtybei — sunku, tiesiog neįmanoma suprasti Dievo, Visatos Kūrėjo, planus. Dabarties lietuvių tautos kryžiaus kelius palyginęs prie Šv. Rašto keleivių į Jeriką, nukėlė visų mintis į Lietuvą ir pažymėjo, kad turime ieškoti vaistų pasitaikančioms negerovėms. Be pastangų ir darbo nieko negalima pasiekti, o iš mūsų daug laukia pavergtosios Lietuvos broliai.

Vėliau Nottinghamo vaikai ir jaunimas bei Mansfieldo atžalynas, savo vadovių vadovaujamas, pasakė nuotaikingų eilėraščių, padainavo solo ir bendrų dainų bei pašoko tautinių šokių. Apie meninės programos eigą svečią Vyskupą informavo Vainorienė. Nejučiom pajutę Vyskupo asmenyje mielą draugiškumą ir tėvišką rūpestį, visi spontaniškai sugiedojo „Ilgiausių metų".

Tačiau Vyskupas nepamiršo ir tų, kurie dėl ligos negalėjo įšilmėse dalyvauti: tuoj po vaišių aplankė namuose gulinčius kelis ligonius ir išklausė jų išpažinties.

Pirmadienį Vysk. Pr. Brazys su lietuviais kunigais, *vadovaujant St. Bernadet's kat. vid.* mokyklos vedėjui Higgins, aplankė jo vedamą mokyklą, apsilankydamas kai kuriose klasėse ir pamatęs apžvalginį filmą, o vėliau mažąją kun. seminariją.

Iškilmės praėjo. Visi išsiskirstė į namus prie kasdienių darbų ir pareigų. Tačiau Vysk. Pr. Brazio apsilankymas įnešė daugiau giedros ir prasmės į paprastą monotoniją. Kai dabar turime savo Ganytoją, nesijaučiame tokie vieni.

J. K-is

PAMALDOS IR REKOLEKCIJOS

BRADFORD — gegužės 23 d., 12,30 v.

Gegužės pabaigoje **kun. J. Budzeika MIC** mielai sutiko pravesti rekolekcijas ir padėti dvasiškai atsinaujinti. Kviesdamas visus tikinčiuosius dalyvauti pamaldose, pranešu šią rekolekcijų tvarką:

HUDDERSFIELD — St. Joseph bažn., gegužės 27 d., ketvirtadienį, 7,30 v.v.

KEIGHLEY — St. Anne bažn., gegužės 28 d., penktadienį, 7,30 v.v.

BRADFORD — St. Ann's bažn., gegužės 29 d., šeštadienį, 11 val. ryto — Mišios, pamokslas ir išpažintis.

ROCHDALE — gegužės 29 d., šeštadienį, 4 v. p. p.

BRADFORD — gegužės 30 d., sekmadienį, 12,30 v.

LEEDS — Holy Rosary bažn., gegužės 30 d., sekmadienį, 4 v. p. p.

HALIFAX — gegužės 31 d., pirmadienį, 7,30 v. v.

Visur bus Mišios, pamokslas ir išpažintis. Papasninkavus vieną valandą, galima bus priimti Šv. Komuniją.

Kun. J. Kuzmickis

KETTERING — gegužės 23 d., 12 val.

MANCHESTER — gegužės 30 d., 10.30 val.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO TARYBOS ŽODIS PASAULIO LIETUVIAMS

Brangūs broliai ir sesės lietuviai,

PLB Vokietijos Krašto Taryba, posėdžiavusi 1965 m. balandžio 30 - gegužės 2 dieno mis Huettenfelde, Vasario 16 Gimnazijos patalpose, nuoširdžiai sveikina visų pirma Lietuvoje pavergtuosius brolius ir giliai at jaučia jų nedalią. Mums labai skaudu, kad mūsų broliai jau 25 metus neša verguvės naštą ir mes neturime galimybės efektyviai jiems pagelbėti. Mes tvirtai tikime Lietuvos laisvės atgavimą ir mūsų tautos gyvastingumą.

Sveikiname ir viso laisvojo pasaulio lietuvius ir linkime, kad mes visi, apjungti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, būtumėm vieningi, kilni ir gyva lietuvių šeima.

Vokietijos Lietuvių Bendruomene yra maža ir neturtinga, tačiau deda visas pastangas puoselėti lietuviškumą ir mūsų jaunimą auklėti krikščioniškoje - lietuviškoje dvasioje. Mes stengiamės išlaikyti Vasario 16 Gimnaziją, tą gyvą Lietuvos laisvės simbolį, ir ją tobulinti. Ji yra tapusi visų pasaulio lietuvių vilties švyturiu, kuris rodo kelią į Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Su džiaugsmu pranešame visiems lietuviams, kad jau Vasario 16 Gimnazijos nauji namai pastatyti, pašventinti ir perduoti naudotis. Nuoširdžiai dėkojame Statybos Komisijai, vadovaujamai A. Mariūno, ir aukų vajaus vedėjui gimnazijos direktoriui kun. Br. Liubinui už jų nepaprastą pasišventimą. Labiausiai gi dėkojame Dievui už jo palaimą ir kiekvienam geros valios lietuviui, kuris savo auka prisidėjo prie šios statybos. Tačiau mus slegia dar nesumokėtų statybos sąskaitų skola apie 90.000 DM arba 23.000 dol. Šią skolą turime ligi š. m. liepos 1 dienos būtinai sumokėti.

Mes pasitikime lietuvių nuoširdumu ir gerumu, kurie taip daug mums jau padėjo, kad ir dabar atskubės dosnia ranka Vasario 16 Gimnazijai pagelbėti.

Vieningi Lietuvos prisikėlimo tikėjime
su dėkingumu ir pagarba
PLB Vokietijos Kr. Tarybos Prezidiumas
Tėv. A. Bernatonis, A. Kriščiūnas, J. Stankaitis

REZOLIUCIJA DĖL PUOLIMŲ PRIEŠ VASARIO 16 GIMNAZIJĄ

Lietuvių Bendruomenės Vokietijoj Taryba, susirinkusi į savo metinę sesiją 1965 m. gegužės 1-2 dienomis ir išklausiusi Vasario 16 Gimnazijos direktoriaus kun. Br. Liubino pranešimą apie gimnazijos padėtį, su liūdesiu apgailestavo, kad laisvųjų lietuvių kai kurie laikraščiai pastaraisiais mėnesiais spausdino anoniminių (tik pseudonimais pasirašytų) straipsnių, kuriuose Vasario 16 Gimnazija buvo piešiama tik juodai, o jos vadovybė ir už ją atsakingi asmenys bei įstaigos buvo vertinami tik neigiamai, tartum jie būtų neatsakingi, neišmanėliai ar piktos valios kenkėjai. Šitokia, nors gerais norais prisidengusi, bet perdėm neigiama kritika apsunkino nelengvą Vasario 16 Gmnazijos gyvenimą ir darbą, šalinant trūkumus, kurie turi įvairių priežasčių, bet ir daug pareina nuo svetimo krašto aplinkybių ir nuo materialinių trūkumų, varginančių Gimnaziją daugiau kaip dešimt metų. Tarybai ypač skaudu, kad minėti vienašališkos kritikos straipsniai davė medžiagos priešų neigiamai propagandai prieš lietuvius ir jų gimnaziją Vokietijoj. Todėl, dėkodama lietuvių spaudai, kuri su meile ir rūpesčiu sielojasi Vasario 16 Gimnazijos vargais ir darbais, Taryba prašo laikraščius susilaikyti nuo anoniminių Gimnazijos puolimų.

PLB Vokietijos Kr. Tarybos Prezidiumas
ir Rezoliucijų Komisija
Tėv. A. Bernatonis, J. Kriščiūnas, J. Stankaitis, dr. J. Grinius

---

Vasario 16 Gimnazijos mokiniai italų televizijoje pasirodė su savo tautiniais šokiais per Jaunimo Namų pašventinimą Bardi miestelyje prie Parmos. Gražūs tautiniai šokiai ir geras komentaras labai prisidėjo prie Lietuvos pagarsinimo Apeninų kalnyne.

Bardi miestelio jaunimas išpirko visas nuotraukas, kur buvo tik mūsų jaunimas tautiniais rūbais. Šokiams vadovavo E. Tamošaitienė.

TRADICINIS LONDONO MOTERŲ DAINAVOS SAMBŪRIO

Pavasario Balius

ĮVYKS GEGUŽĖS 29 D., ŠEŠTADIENĮ, LIETUVIŲ NAMUOSE,
1 LADBROKE GARDENS, W.11.

BUS ĮDOMI PROGRAMA: LOTERIJA, PAVASARIO GRAŽUOLĖS RINKIMAI.
VEIKS TURTINGAS BUFETAS. PRADŽIA 7 VAL. VaK.

Staliukus galima užsisakyti iš anksto tel. PARk 2470.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.